



Verslag over de jaren **1982/1983**

BOSSCHAP

BEDRIJFSCHAP VOOR DE BOSBOUW EN DE HOUTTEELT

Verslag

over de jaren 1982 en 1983

van het

Bosschap

BEDRIJFSCHAP VOOR DE BOSBOUW EN DE HOUTTEELT

Laan Copes van Cattenburch 100,
2585 GE 's-Gravenhage
telefoon: 070-633780, 659357

I Inleiding

De bosbouwsector werd in deze verslagperiode geconfronteerd met een aantal ontwikkelingen, die grote zorgen baarden.

Zowel in 1982 als in 1983 waren onvoldoende middelen beschikbaar voor de uitvoering van de voor de bosbouw uiterst belangrijke herbeplantingsbijdrageregeling. Deze regeling moest in juli 1982 voor de rest van het jaar worden gesloten. Eenzelfde lot trof de bebosingsbijdrageregeling en de bosontsluitingsregeling. In 1983 herhaalde zich de sluiting van de herbeplantingsbijdrageregeling al op 1 maart. Op 30 juni gevolgd door een opschorting van de mogelijkheid tot het indienen van aanvragen voor bijdragen krachtens de Beschikking Bosbijdragen. Een waarlijk desastreuze gang van zaken voor de werkgelegenheid en de kwaliteit van het bosbeheer.

Een tweede zorgwekkende ontwikkeling bestond in de aanwijzing van een omvangrijk bosareaal in het gebied van de Mispelindse en Neterselse Heide als beschermd natuurmonument. Bij velen in de bosbouw riep dit voornemen de vraag op - mede in het licht van de beleidsvoornemens die al in het Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud waren geformuleerd - of het zinvol is in de bosbouw actief te blijven. Men ervaart het beleid als een miskennen van het economisch en bedrijfsmatig karakter van de bosbouw en een overtrokken benadrukking van de natuuraspecten. Gevreesd moet worden dat deze aanwijzing negatieve gevolgen zal hebben voor de bosinstandhouding en de bosuitbreiding.

Als derde zorgwekkende ontwikkeling moet de opmars van het vrijwilligerswerk in de bosbouwsector worden genoemd. Ook de toeneming van de beunhazerij baart ernstige zorgen. Door deze ontwikkelingen wordt de werkgelegenheid van de vakbekwame arbeidskrachten ondermijnd. Indien dit proces doorzet zal er over enige tijd van een vakbekwaam werknemersbestand nauwelijks meer sprake zijn. Een uiterst zorgelijke zaak.

Als vierde punt van zorg moet de zure regen worden genoemd. Hoewel omtrent de verzuringsproblematiek nog maar betrekkelijk weinig bekend is, is wel duidelijk dat het gaat om een ernstige vijand van de bosbouw, die sluipend toeslaat.

Gelukkig zijn er ook enkele positieve ontwikkelingen.

In de eerste plaats de totstandkoming van een geïntegreerde bosbijdrageregeling, die het mogelijk maakt in de sfeer van de bijdragen sturend op te treden.

In de tweede plaats moeten worden genoemd de beleidsvoornemens van de Minister van Economische Zaken naar aanleiding van het rapport "De beschikbaarheid van hout", gericht op de bevordering van de houtproductie. Hierin ligt een duidelijke onderkenning van de economische betekenis van de bosbouw binnen de samenleving besloten.

Voorts de aangekondigde Beschikking bijdragen werkgelegenheid bosbouw in 1984 en 1985, die er hopelijk toe zal bijdragen dat de negatieve effecten die het gevoerde beleid op de werkgelegenheid heeft gehad enigszins worden verzacht.

Ook de opening van de mogelijkheid tot aanleg van nieuwe bossen met korte omlopen ten behoeve van de houtproductie met vrijstelling van de herplantplicht moet als positief worden vermeld.

Het is verder te hopen dat het in voorbereiding zijnde Meerjarenplan Bosbouw spoedig zal verschijnen en dat het een beleid in uitzicht zal stellen, dat recht doet aan de bosbouw als productiegerichte vorm van bodemcultuur en aan de bossen met hun functies op het gebied van houtproductie, openlucht recreatie, natuurbehoud en landschap. De bosbouw is een economische activiteit en heeft als zodanig belangrijke werkgelegenheidsaspecten. Die werkgelegenheid ligt niet alleen bij de bosbedrijven zelf, maar evenzeer bij loonbedrijven, bij de houthandel en bij de houtverwerkende bedrijven.

Op basis van enerzijds de economische betekenis van de bosbouw en van anderzijds de mede dienstbaarheid van de bosbouw aan het natuurbehoud en de openlucht recreatie moet het mogelijk zijn een beleid te ontwikkelen, dat recht doet aan de verschillende functies van het bos en dat weerklink vindt bij alle sectoren van het georganiseerde bosbouwbedrijfsleven.

Voor een dergelijk beleid ijverde het Bosschap in de verslagperiode.

II Verordeningen

In de verslagperiode werden slechts verordeningen inzake begroting, heffingen en personeelsaangelegenheden vastgesteld.

III Registratie

Op 31 december 1982 waren in totaal 2.113 eigenaren met een bosbezit van 228.781 hectaren inclusief rijbeplantingen omgerekend in hectaren bij het Bosschap geregistreerd.

Op 32 december 1983 bedroeg het aantal eigenaren 2.099 met een bosbezit van 229.691 hectaren.

IV Afscheid van de heer Jhr. Mr. D. A. W. van Tets van Goudriaan, als voorzitter van het Bosschap.

Tijdens een druk bezochte buitengewone openbare vergadering in het Promenade Hotel te 's-Gravenhage nam het bestuur van het Bosschap op 7 oktober 1982 afscheid van zijn voorzitter, de heer van Tets van Goudriaan. Bij die gelegenheid werd de heer van Tets van Goudriaan, die bijna 27 jaren leiding gaf aan het Bosschap, benoemd tot officier in de Orde van Oranje Nassau. De versierselen behorend bij deze onderscheiding werden uitgereikt door de Minister van Landbouw en Visserij. In zijn toespraak wees de minister op de verdiensten van de heer van Tets van Goudriaan voor de Nederlandse bosbouw en op de belangrijke rol die het Bosschap vervult.

De scheidende voorzitter werd toegesproken door zijn opvolger, de nieuwe voorzitter van het Bosschap, de heer H. A. J. Roels, door de heer Mr. B. van Vloten namens de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren, door de heer H. D. Ligtenberg namens de Voedingsbonden F.N.V. en C.N.V. en door de secretaris Drs. G. J. den Hartog mede namens het personeel. Prof. Ir. A. van Maaren, hoogleraar boshuishoudkunde aan de Landbouwhogeschool te Wageningen hield een voordracht over de situatie van het bos en de bosontwikkeling in Nederland en het terzake van de bosbouw gevoerde en in de nabije toekomst te voeren beleid (zie bijlage 2).

Na afloop van de vergadering volgde een receptie waar zeer velen de scheidende voorzitter de hand kwamen drukken en de nieuwe voorzitter kwamen begroeten.



De scheidende voorzitter

V Bosbouwbeleid

5.1 Overleg met de Minister van Landbouw en Visserij over bosbouwbeleidsaangelegenheden

Tijdens de verslagperiode overlegde het dagelijks bestuur van het Bosschap, enkele malen met de Minister van Landbouw en Visserij over bosbouwbeleidsaangelegenheden.

De eerste audiëntie vond plaats op 2 februari 1982. Tijdens die audiëntie vroeg het dagelijks bestuur van het Bosschap aandacht van de minister voor het geven van uitvoering aan het advies van de Bosbouwvoorlichtingsraad met betrekking tot de werkgelegenheid in de bosbouw.

In dit in juli 1981 uitgebracht advies (zie tevens verslag over de jaren 1980 en 1981) kwam de Bosbouwvoorlichtingsraad tot de conclusie, dat voor goed beheer van bossen en landschapselementen permanent 1800 arbeidsplaatsen meer nodig zijn.

Tevens deed het Bosschap de bewindsman in dit kader mededeling van de totstandkoming van de Stichting Boswerk.

De stichting stelt zich vooral tot taak plannen tot uitvoering te brengen gericht op het economisch functioneren van de bosbouw. Het Bosschap vroeg om steun bij de financiering van de aanloopkosten van de stichting en voor de in dit verband te creëren arbeidsplaatsen binnen het werkgelegenheidsplan van de regering.

De minister stelde zich in principe ten aanzien van de plannen positief op en verklaarde terzake reeds contact te hebben opgenomen met zijn ambtgenoot van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Een bijdrage in de aanloopkosten van de Stichting Boswerk werd toegezegd.

Naar aanleiding van uitspraken van de bewindsman tijdens de behandeling van zijn begroting in de Tweede Kamer der Staten-Generaal werd van gedachten gewisseld over de mogelijkheid tot ontheffing van de herplantplicht voor nieuw aan te leggen bossen met snelgroeiende houtsoorten.

De minister zegde hierover verder overleg toe (zie punt 6).

Voorts vroeg het Bosschap opnieuw aandacht voor de hoogte van de vaste bijdrage in het kader van de Bosbijdrageregeling, die sedert 1977 ongewijzigd is.

Uitgaande van de multifunctionele waarde van het bos verzocht het Bosschap de bewindsman bij de opstelling van het Meerjarenplan voor de Bosbouw extra aandacht aan de productiefunctie van het bos te besteden.

Op 8 juli 1982 had het dagelijks bestuur opnieuw een gesprek met de minister. Gesproken werd over het in de motie van het Tweede Kamerlid de heer S. Faber gevraagd onderzoek naar de macro- en bedrijfseconomische betekenis van de houtproductie en over de decentralisatieproblematiek (zie punt 8).

Toen kwam ook de op handen zijnde opschorting van de mogelijkheden tot aanvragen van herbeplantings-, bebossings- en bosontsluitingsbijdragen tot 1 januari 1983 (zie punt 3) aan de orde.

In 1983 werd drie keer namelijk op 4 januari, 13 april en 29 september overleg gevoerd met de Minister van Landbouw en Visserij. Gesproken werd over de functionering van de in 1983 opgeschorte herbeplantings- en bosbijdrageregelingen en de bezorgdheid die daarover bij het Bosschap leefde (zie 5.3).

Aangedrongen werd op aanvulling van de Voorlopige Commissie Nationale Parken met een praktische deskundige op het gebied van het bosbeheer.

Voorts gaf het Bosschap uitdrukking aan zijn bezorgdheid over de aanwijzing van de Misperleindse en Neterselse Heide tot beschermd natuurmonument. (zie hoofdstuk 9.2)

Tenslotte werd gesproken over de organisatorische inpassing van de hoofddirectie natuurbehoud en openlucht recreatie in het Ministerie van Landbouw en Visserij na de overgang van die directie van CRM naar L en V, de landbouwbegroting 1984, de bijdrageregelingen voor de bosbouw, de Stichting Boswerk en de voor de jaren 1984 en 1985 bestemde werkgelegenheidsgelden voor de bosbouw.

5.2 Mondeling overleg tussen de Vaste Commissie voor Landbouw uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal en de Minister van Landbouw en Visserij over de bosbouw.

Op 25 februari 1982 vond mondeling overleg plaats tussen de Vaste Commissie van Landbouw en Visserij uit de Tweede Kamer en de Minister van Landbouw en Visserij over bosbouwaangelegenheden. Voorafgaand aan dit overleg zond het Bosschap aan de leden van deze Vaste Commissie een notitie en werd met enkele commissieleden over deze notitie nader van gedachten gewisseld.

In deze notitie werd verwijzend naar het in 1981 door de Bosbouwvoorlichtingsraad uitge-



Populierenbos

brachte advies inzake de benutting van werkgelegenheid in bossen en landschapselementen gepleit voor uitbreiding van de structurele werkgelegenheid in de bosbouw met 1200 personen boven de 1600 personen die toen in de bossen - de landschapselementen niet meegerekend - als uitvoerend personeel werkzaam waren. Er werd op gewezen dat de bossen naast de hier gesignaleerde structurele werkgelegenheid, tijdelijke werkgelegenheid bieden aan een groot aantal personen voor het wegwerken van achterstanden bij het onderhoud.

Voor bossen en landschapselementen raamde de Bosbouwvoorlichtingsraad deze potentiële werkgelegenheid op 2.000 arbeidsplaatsen gedurende 5 jaren. Naar schatting kan hiervan twee-derde gedeelte worden toegeschreven aan achterstallig onderhoud van bossen.

Er werd op gewezen dat het scheppen van arbeidsplaatsen in de bosbouw relatief goedkoop is. Er zijn geen of slechts weinig extra investeringen nodig. Bovendien zijn voor de gemeenschap de kosten voor een arbeidsplaats die door een werkloze wordt bezet beperkt, doordat een besparing plaatsvindt op de werkloosheidsuitkering. Voor weinig geld is in de bosbouwsector snel werk te maken, dat blijkens de ervaringen opgedaan met de E-regeling, als zinvol wordt ervaren.

Voor de gemeenschap staan tegenover deze beperkte kosten belangrijke baten, die zijn gelegen in een beter functioneren van de bossen.

Het Bosschap stelde dat in het kader van het door de regering te ontwikkelen werkgelegenheidsplan thans uitvoering zal moeten worden gegeven aan de motie Langedijk-de Jong c.s. zoals ook door de Bosbouwvoorlichtingsraad is geadviseerd. Daarbij zal er voor moe-

ten worden zorggedragen, dat niet alleen arbeidsplaatsen worden gecreëerd bij bosbedrijven, die de overheid of de natuurbeschermingsorganisaties toebehoren, maar ook bij particuliere bosbedrijven. Mede ter verruiming van de mogelijkheden daartoe is door de werkgevers- en werknemersorganisaties in samenwerking met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten de Stichting Boswerk in het leven geroepen. Deze stichting stelt zich ten doel de bevordering van een structureel gezonde werkgelegenheidsorganisatie in bossen en landschapselementen ten behoeve van de instandhouding daarvan. Zij tracht dit doel te bereiken, door het doen organiseren, coördineren en inzetten van arbeidskrachten tot opheffing van achterstallig onderhoud.

De Minister hoopte dat de verlangens van het Bosschap terug te vinden zouden zijn in het door zijn ambtgenoot van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op te stellen werkgelegenheidsplan.

Het Bosschap vroeg voorts in zijn notitie aandacht voor de beleidsontwikkeling met betrekking tot de bosbouw zoals die in het Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud (S.N.L.B.) met zijn overtrokken accentuering van de functie natuur in het bosbeheer is verwoord.

Verwijzend naar het in dit structuurschema neergelegde beleidsvoornemen om op een belangrijk deel van het Nederlandse bosareaal de houtproductiedoelstelling bij het bosbeheer te laten varen, exoten te weren en te streven naar lange omlopen stelde het Bosschap dat het dit beleid afwees omdat:

- niet te voorzien is welke effecten dit beleid voor de bosbouw en de bosinstandhouding op lange termijn zal hebben. De gevolgen waarmede men komende generaties opzadelt, zijn niet te overzien;
- de economische basis aan de bosbouw wordt ontnomen. Op meer dan een-zesde gedeelte van het bosareaal zal de productiefunctie geheel verloren gaan, terwijl op een zeer groot gedeelte van het resterende areaal de houtproductie sterk zal afnemen en dat terwijl de inkomsten uit houtproductie onmisbaar zijn;
- de grondstofvoorziening van de houtverwerkende bedrijven in gevaar zal komen en daarmede het voortbestaan van die bedrijven;
- de werkgelegenheid in bos- en houtsector zal worden geschaad;
- maatschappelijk bezien de kosten van het voorgestane beleid zeer aanzienlijk zullen zijn. In dit verband is van belang, dat de houtbehoefte die niet kan worden gedekt door de binnenlandse productie zal moeten worden gedekt door invoer. De invoer zal gelet op de ontwikkelingen op de internationale houtmarkt in toenemende mate plaatsvinden in de vorm van halffabrikaten en eindproducten. Het equivalent van 1 m³ rondhout kost dan een veelvoud van de rondhoutprijzen.

Het Bosschap wees in deze op een passage uit de Memorie van Toelichting van het Ministerie van Landbouw en Visserij op de begroting 1981 waar wordt gesteld dat economische producerende bosbedrijven overigens een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het betaalbaar houden van de andere functies van het bos en dat vermindering van de binnenlandse houtproductie bijdraagt tot voortgaande rooibouw in de bossen van de ontwikkelingslanden.

Voorts herinnerde het Bosschap de bewindsman aan een recente uitspraak van zijn voorganger die tijdens een eerder overleg met de Vaste Commissie van Landbouw en Visserij uit de Tweede Kamer stelde:

''Als het om natuurbossen gaat zie ik geen ruimte in Nederland om die op grote schaal ergens aan te leggen of uit te breiden. Wat de natuurbossen betreft zijn wij in Nederland ver genoeg nu wij de verschillende voorbeelden en mogelijkheden in zeer bescheiden mate hebben, dus ook voor wat de verschillende soorten bodemgesteldheid betreft''.

Het Bosschap sprak als zijn mening uit dat de overheid de plicht heeft een beleid te ontwikkelen dat recht doet aan de bosbouw als productie gerichte vorm van bodemcultuur, openlucht recreatie, natuurbehoud en landschap.

Dit beleid zal in het in voorbereiding zijnde meerjarenplan voor de bosbouw moeten worden uitgewerkt. Dit meerjarenplan zal dan voor wat de bosbouw betreft richtinggevend moeten zijn.

5.3 *De opschorting van de mogelijkheid tot indiening van aanvragen ter verkrijging van bijdragen voor herbeplanting, bebossing en bosontsluiting*

Op 8 juli 1982 vaardigde de Minister van Landbouw en Visserij besluiten uit, waarin werd bepaald, dat tot 1 januari 1983 geen aanvragen meer konden worden ingediend ter verkrijging van herbeplantings-, bebossings- en bosontsluitingsbijdragen.

Deze besluiten werden genomen, omdat de in 1982 aangegane verplichtingen reeds een volledig beslag legden op de beschikbare financiële ruimte.

Bij schrijven d.d. 11 oktober 1982 sprak het Bosschap zijn grote bezorgdheid hierover uit. Het wees erop dat het reeds in juli 1982 uitgeput raken van de voor 1982 beschikbare middelen door de uitvoering van het Besluit bijdragen herbeplantingen aantoonde dat de op de rijksbegroting 1982 voor dat doel opgevoerde middelen ten enen male ontoereikend waren.

Het Bosschap wees erop, dat het activiteitsniveau in de bosbouwsector is toegenomen, hetgeen op zichzelf zeer verheugend is, temeer omdat het beleid daarop immers doelbewust was gericht.

De tijdelijke opschorting van de mogelijkheid om bijdragen aan te vragen zal, aldus het Bosschap, tot gevolg hebben dat deze aanvragen begin 1983 zullen worden ingediend, hetgeen impliceert, dat in dat jaar meer aanvragen zullen binnenkomen dan normaliter verwacht zouden mogen worden. Het gevolg hiervan zal zijn dat de in 1983 beschikbare middelen - het uitgetrokken bedrag was ongeveer gelijk aan het bedrag voor 1982 - nog eerder zullen zijn uitgeput dan in 1982 en dat weer meer aanvragen van 1983 naar 1984 zullen doorschuiven. Aldus zal een "stuwmeer" van aanvragen ontstaan.

Het Bosschap wees erop dat stagnatie in de toekenning van bijdragen ten gevolge van de opschorting van de mogelijkheid tot het indienen van aanvragen tot gevolg zal hebben, dat:

- de bosbedrijven terughoudend zullen gaan worden met eindkap; hetgeen een nadelig effect zal hebben op de bedrijfsuitkomsten;
- de liquiditeitspositie van de bosbedrijven nadelig wordt beïnvloed;
- voorgenomen herbeplantingen vertraagd zullen worden uitgevoerd waardoor nieuwe productie-cycli pas later kunnen aanvangen;
- negatieve effecten zullen uitgaan op de plantsoenvoorziening door de boomkwekerijen. Deze laatste kunnen met afzetproblemen worden geconfronteerd;
- de toevoer van hout naar de houtverwerkende bedrijven wordt verstoord;
- de werkgelegenheid sterk negatief wordt beïnvloed.

De hiervoor opgesomde negatieve effecten voor het bosbouwbedrijfsleven zullen, zo stelde het Bosschap, in 1983 nog worden versterkt ten gevolge van het feit, dat in dat jaar voor de uitvoering van de Beschikking bosbijdragen fl. 2 miljoen minder beschikbaar zal zijn. Aangezien het bedrag dat in het kader van de uitvoering van de Beschikking bosbijdragen gemoeid zal zijn met de toekenning van de zogenaamde vaste bijdrage ongeveer gelijk zal zijn aan dat van voorgaande jaren, zullen voor de zogenaamde 75%-regeling in 1983 circa fl. 2 miljoen minder beschikbaar zijn dan in 1982. Gelet op reeds aangegane verplichtingen

die in 1983 tot betalingen zullen leiden, sprak het Bosschap de verwachting uit, dat in 1983 waarschijnlijk niet meer dan fl. 3 miljoen beschikbaar zal zijn voor de uitvoering van de 75%-regeling.

Indien men daarbij dan nog bedenkt dat in 1983 bij de uitvoering van de 75%-regeling van een hoger manuuartarief zal moeten worden uitgegaan, dan wordt het duidelijk - zo stelde het Bosschap - dat de hoeyeelheid onrendabel werk die in 1983 zal kunnen worden uitgevoerd belangrijk geringer zal zijn dan in 1982 en dat in 1983 opschorting van de toekenning van bijdragen in de kosten van onrendabele werkzaamheden zal moeten worden gevreesd. Daardoor zal de continuïteit in de planning van het bosbedrijf worden verstoord en de werkgelegenheid in de bosbouw ernstig worden geschaad.

Het Bosschap deed dan ook een dringend beroep op de minister in 1983 meer middelen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de Beschikking bosbijdragen en het Besluit bijdragen herbeplantingen.

Hierbij merkte het Bosschap op dat de herbeplantingsbijdrage moet worden gezien in directe en onlosmakelijke relatie met de wettelijke plicht tot herbeplanting na kaalslag, terwijl ook de bosbijdrage niet los kan worden gezien van de in de Boswet verankerde instandhoudingsplicht. Het gaat hier dus om een zeer speciaal soort bijdragen, die niet vergeleken mogen worden met subsidies voor doelen die op zich maatschappelijk wenselijk zijn, maar waartoe de wet niet verplicht.

Tenslotte werd erop gewezen, dat het bedrag dat voor de stimulering van de aanleg van nieuwe bossen beschikbaar is, nauwelijks toereikend is voor de aanleg van een paar honderd hectaren.

De reeds direct na de verschijning van de begroting 1983 van het Ministerie van Landbouw en Visserij door het Bosschap geuite vrees dat er in 1983 voor de uitvoering van de herbe-



Planten in handkracht.

plantingsbijdrageregeling en de bosbijdrageregeling onvoldoende financiële middelen zouden zijn, werd al snel werkelijkheid.

Al met ingang van 1 maart 1983 werd de mogelijkheid om aanvragen voor herbeplantingsbijdragen in te dienen voor de rest van 1983 opgeschort.

In een op 2 maart 1983 terzake uitgebracht persbericht gaf het Bosschap te kennen dat dit onaanvaardbaar was. Het wees daarbij op de wettelijke herplantplicht en op de plicht van de overheid er voor zorg te dragen dat aan die verplichting kan worden voldaan. Het Bosschap benadrukte dat het begin 1983 met de Minister van Landbouw en Visserij afgesproken gezamenlijke overleg over een financiële integratie van herbeplantings- en bosbijdrageregeling - dat zou kunnen leiden tot verruiming van herbeplantingsbijdragen - snel moest worden afgerond.

Vervolgens werd op 30 juni 1983 ook de mogelijkheid tot indiening van bijdragen krachtens de Beschikking bosbijdragen voor 1983 opgeschort. Bij schrijven d.d. 25 augustus 1983 gericht tot de Minister van Landbouw en Visserij wees het Bosschap erop dat een beleid in het kader waarvan schorsing van bijdrageregelingen regel lijkt worden, regelrecht zal leiden tot afbraak van de werkgelegenheid in de bosbouw en een ernstige aanslag op de kwaliteit van het bosbeheer betekent.

De schorsing van de bijdrageregeling doet - aldus het Bosschap - bij velen de vraag rijzen of men aan deze regeling moet blijven meedoen. Men vraagt zich af, of het zinvol is voor de komende vijf jaren nieuwe beheersplannen op te stellen - waarmee de nodige kosten gepaard gaan - en zich te verplichten tot openstelling van het bos en tot uitvoering van de in de beheersplannen voorziene werkzaamheden, als zekerheid omtrent de financiering ontbreekt. Het Bosschap sprak de vrees uit dat velen deze vraag negatief zullen moeten beantwoorden, omdat er voor hen geen andere mogelijkheid is. Dan zal de openstelling van het Nederlandse bos voor de recreatie wezenlijk in gevaar komen.

Gevreesd moet worden dat de vruchten van het beleid van de laatste jaren in korte tijd teloor zullen gaan.

Het Bosschap wees er op dat het - ondanks verlangens op onderdelen - veel waardering had voor het beleid zoals dit sedert de totstandkoming van de Beschikking bosbijdragen in 1977 met betrekking tot de bosbouw werd ontwikkeld. Dit beleid kenmerkte zich door stimulering van een planmatige uitoefening van de bosbouw op basis van beheersplannen. Het leidde ertoe, dat het onverantwoord ver teruggefallen activiteitsniveau weer op een behoorlijk peil kwam en dat de onderhoudstoestand van de bossen verbeterde, terwijl de werkgelegenheid van een - zij het beperkte - vaste kern van vakbekwame bosarbeiders verzekerd leek. Voor de ontwikkeling van het bosbestand en de functionering ervan was een en ander van het grootste belang.

Met betrekking tot de werkgelegenheid wees het Bosschap er voorts op, dat bij een afbraak van de werkgelegenheid, de vakbekwame arbeidskrachten ongecontroleerd en volslagen willekeurig zullen plaatsmaken voor vrijwilligers e.d. Binnen korte tijd zal van een vakbekwaam werknemersbestand geen sprake meer zijn.

Geschoolden op de werklozenbank en ongeïnfomeerden in het bos met alle gevaren van dien.

5.4 De integratie van enige bosbijdrageregelingen

In 5.3 is reeds gewezen op de financiële integratie van de herbeplantings- en bosbijdrageregeling.

Op 18 april 1983 bereikte het Bosschap een adviesaanvraag herziening beschikking bosbijdragen en wijziging besluit bijdragen herbeplanting.

In de herziene beschikking bosbijdragen wordt voorzien in toekenning van bijdragen in de beheerskosten van bos met inbegrip van de in het oude Besluit Bijdragen Herbeplantin-

gen (Staatscourant van 1970 nr. 115) geregelde herbebossingsbijdrage. Dit Besluit en de Beschikking bosbijdragen 1977 worden samengevoegd tot de nieuwe Beschikking bosbijdragen 1983. Aan diegenen die geen bijdragen ontvangen op grond van laatstgenoemde beschikking, maar die wel dienen te voldoen aan de wettelijke herplantplicht, kan een bijdrage worden verleend in de kosten daarvan op basis van de nieuwe Beschikking bijdragen herbeplantingen 1983.

Bij schrijven d.d. 11 mei 1983 stelde het Bosschap vast dat in de ontwerp Beschikking bosbijdragen 1983 niet alleen de integratie van de herbeplantingsbijdrage aan de orde is, maar ook een aantal punten, die samenhangen met de advisering van de Bosbouwvoorlichtingsraad m.b.t. de evaluatie van de Beschikking bosbijdragen 1977.

Het Bosschap bespeurde in de voorliggende ontwerp regeling een duidelijke tendens tot toenemende regulering op het gebied van het bosbeheer. Dit is in strijd met het regeringsvoornemen tot deregulering. De eisen met betrekking tot het bosbeheer nemen toe. Het nieuwe model beheersplan stelt verdergaande eisen dan het in 1977 geïntroduceerde model.

Voorts was het Bosschap van mening dat:

- de regeling om slechts een natuurterrein van minder dan 5 ha voor de toepassing mee te rekenen, een verslechtering is t.o.v. de terzake veel ruimere uit 1977 stammende regeling;
- de artikelen die handelen over het recht op een bijdrage niet facultatief maar imperatief geredigeerd dienen te worden;
- de bevoegdheid om gedurende een bepaald tijdvak de mogelijkheid tot het aanvragen van bijdragen voor één of meer werkzaamheden uit te sluiten, kan leiden tot een te zware en derhalve onaanvaardbare beïnvloeding van het beheer op de individuele bosbedrijven;
- de selectieve opschortingsmogelijkheid voor wat betreft het indienen van aanvragen voor de vaste bijdragen een slechte zaak is;
- de mogelijkheid tot het uitsluiten van publiekrechtelijke lichamen niet aanvaardbaar is.

Voorts betreunde het Bosschap het in hoge mate, dat een aantal zeer positief te waarderen aanbevelingen uit het advies van de Bosbouwvoorlichtingsraad niet waren overgenomen. Deze zijn:

- een ruimere toepassing van het fl. 115,— tarief van de vaste bijdrage voor terreinen met een meer dan evenredige recreatiedruk, alsmede een verduidelijking van de toepassingscriteria van dit tarief;
- een periodieke verhoging van de vaste bijdrage door indexering van de componenten;
- een integrale verlaging van de oppervlakte ondergrens voor rangschikking van 5 naar 1 ha;
- subsidiëring van de kosten van het opstellen van het planningsgedeelte van het beheersplan onder de 75%-regeling;
- subsidiëring van de kosten van toezicht onder de 75%-regeling.

De Beschikking bosbijdragen 1983 d.d. 9 december 1983 trad op 1 januari 1984 in werking (zie bijlage 3).

5.5 Opschorting natuurbijdrageregeling

Op 29 juli 1982 maakte de Minister van CRM bekend dat de natuurbijdrageregeling voor onbepaalde tijd buiten werking werd gesteld.

Het besluit had bovendien terugwerkende kracht tot 1 januari 1982. Het Bosschap vond dit laatste ongehoord, omdat de natuurterreineigenaren nog in de eerste maanden van

1982 in de gelegenheid waren gesteld de natuurbijdrage aan te vragen en ook op de voor 1982 vastgestelde begroting middelen voor dit doel waren uitgetrokken.

Op grond van dit overheidsoptreden mocht zonder meer worden verwacht, dat ook in 1982 de natuurbijdrage zou worden toegekend. Het betreffende besluit was volgens het Bosschap dan ook in strijd met de beginselen van behoorlijk bestuur.

Het stelde, dat door dit besluit, de betrouwbaarheid van de overheid en het door haar gevoerde beleid in het geding kwam en adviseerde door deze overheidsmaatregel getroffen natuurterreineigenaren tegen dit besluit A.R.O.B. beroep in te stellen.

Op de bewindsman werd ook van andere zijde aandrang uitgeoefend zijn beleid in deze te herzien.

Een en ander leidde ertoe dat de voor de uitvoering van de natuurbijdrageregeling verantwoordelijke bewindsman alsnog besloot alle voor het jaar 1982 ingediende aanvragen om een natuurbijdrage te honoreren. In 1983 werd geen natuurterreinbijdrage meer toegekend.

5.6 Vrijstelling meldings- en herplantplicht Boswet en wijziging registratieregels Bosschap

Op 15 juli 1982 bracht het Bosschap aan de Minister van Landbouw en Visserij advies uit over een aan het Bosschap voorgelegde ontwerp-beschikking houdende aanwijzing van gevallen waarvoor vrijstelling van de meldings- en herplantplicht als bedoeld in de artikelen 2 en 3 van de Boswet wordt verleend voor bossen met korte omlopen.

Het Bosschap juichte de stimulering van bosaanleg in het belang van de houtproductie toe. Het was van oordeel, dat met de in de ontwerp-beschikking voorgestelde invoering van een vrijstelling van de herplantplicht voor bossen en andere houtopstanden met korte omlopen een belangrijke belemmering voor de aanleg van nieuwe bossen wordt weggenomen. Het Bosschap gaf echter wel uitdrukking aan zijn vrees dat het positieve effect van de voorgestelde maatregel op de aanleg van nieuwe bossen beperkt zal blijven, zolang de remmende werking, die van het gemeentelijk bestemmingsplan en van de gemeentelijke kapregeling uitgaat, blijft bestaan.

Om het beoogde doel - aanleg van nieuwe bossen voor de houtproductie - te bereiken, zal die remmende werking zo ver mogelijk moeten worden teruggedrongen.

Met betrekking tot het gemeentelijk bestemmingsplan wees het Bosschap erop, dat de gemeenten krachtens het bepaalde in de Wet op de Ruimtelijke Ordening de bevoegdheid hebben, gronden die met een vrijstelling van herplantplicht zijn bebost, in het kader van het bestemmingsplan een bestemming als bos te geven.

In die gevallen dat gemeenten zulks doen zal het de eigenaar van de grond ondanks de vrijstelling van de herplantplicht niet zijn toegestaan de grond na velling van de houtopstand weer voor agrarische doeleinden aan te wenden. Deze onzekerheid kan enigermate worden verminderd indien de minister met kracht zou bevorderen, dat houtteelt als hier bedoeld in het kader van bestemmingsplanregelingen wordt beschouwd als een agrarische teelt die past in de structuur van het agrarische bedrijf.

Met betrekking tot de gemeentelijke kapregeling merkte het Bosschap op, dat de bevoegdheid van gemeenten om regelen te stellen ter bewaring van bossen en andere houtopstanden, slechts wordt beperkt door het bepaalde in artikel 15 van de Boswet.

Een en ander betekent, dat bossen die van de herplantplicht zijn vrijgesteld, welke behoren tot de bij het Bosschap geregistreerde ondernemingen, geen hinder ondervinden van een gemeentelijke kapregeling. De niet bij het Bosschap geregistreerde bossen daarentegen vallen, ook al zijn zij van de herplantplicht vrijgesteld, wel onder de gemeentelijke kapregeling.

In een aantal situaties zal de gemeentelijke kapregeling de aanleg van nieuwe bossen met korte omlopen dus kunnen belemmeren. Het Bosschap, zo werd gesteld, kan deze belemmerende werking terugdringen door bij bestuursbesluit de registratiegrens van bossen met korte omlopen die van de herplantplicht zijn vrijgesteld, te verlagen van 5 hectare naar 1 hectare.

Verder wees het Bosschap erop dat het positieve effect van de voorgenomen vrijstelling van de herplantplicht op de aanleg van bossen met korte omlopen belangrijk kon worden vergroot, indien van overheidszijde bijdragen worden verstrekt in kosten van aanleg en beheer.

Ook een wijziging van de Pachtwet, in die zin dat het mogelijk wordt gronden pachtvrij te krijgen voor de aanleg van nieuwe bossen, zou de bosaanleg sterk stimuleren.

Tenslotte werd gepleit voor een vrijstellingstermijn van 25 jaar na aanleg met een mogelijkheid van verlenging (uitstel der velling) met maximaal 5 jaren in plaats van de in de ontwerp beschikking voorziene termijn van 20 jaren.

De Beschikking vrijstelling meldings- en herplantplicht Boswet werd op 5 oktober 1982 getroffen tezamen met een wijziging van de Beschikking bosbijdragen eveneens d.d. 5 oktober 1982 (zie bijlage 1). De beschikkingen traden op 1 oktober 1982 in werking. In de wijzigingsbeschikking bosbijdragen welke niet om advies aan het Bosschap was voorgelegd, werd bepaald dat voor het beheer van bossen aangelegd onder de vrijstelling van meldings- en herplantplicht voor ten hoogste 25 jaar geen bijdragen op grond van de Beschikking bosbijdragen zoals de vaste jaarlijkse beheersbijdrage en bijdragen in de netto kosten van de uitvoering van onrendabel boswerk kunnen worden toegekend. Indien deze bossen echter niet binnen de periode van 25 jaren worden gevelde, vallen zij onder de werking van de Boswet. Alsdan zijn wel bijdragen in de kosten van het beheer mogelijk.

In verband met de totstandkoming van de Beschikking vrijstelling meldings- en herplantplicht d.d. 5 oktober 1982 besloot het bestuur van het Bosschap op 18 januari 1983 ondernemingen waarvan de beboste oppervlakte minder dan 5 ha (de tot dan toe om praktische redenen gehanteerde registratiegrens) bedraagt registratieplichtig te maken, indien tenminste 1 ha van de tot die ondernemingen behorende beboste oppervlakte onder de vrijstelling van bovengenoemde Beschikking d.d. 5 oktober 1982 valt.

Het op artikel 2 lid 1 en 2 van de Registratieverordening Bosschap stoelende bestuursbesluit gaat er onder meer van uit dat van meldingsplicht en herplantplicht vrijgestelde bossen primair op zuiver economische overwegingen te weten houtproductie worden aangelegd, hetwelk een versterking van het ondernemingsaspect in de bosbouw inhoudt en registratieplicht dus billijkt.

5.7 Brief aan de Kabinetsformateur

Met het oog op de vorming van een nieuw kabinet richtte het Bosschap zich bij schrijven d.d. 22 september 1982 tot de kabinetsformateur. Het constateerde dat de overheid in haar beleid met betrekking tot de bosbouw in steeds sterkere mate het accent is gaan leggen op de niet-economische functies van het bos. Daardoor is nagenoeg uit het oog verloren, dat de bosbouw een vorm is van bodemcultuur, gericht op houtproductie. Het bos dat als resultaat van de uitoefening van de bosbouw wordt verkregen, is tevens dienstbaar aan de recreatie en draagt tengevolge van de lange productiecycclus die de bosbouw kenmerkt ook bij tot het natuurbehoud en het landschapsschoon. Voor de bosbouwbedrijven vormt de

houtproductie echter het hoofddoel. De andere genoemde functies worden bij de realisatie van het hoofddoel in meerdere of mindere mate automatisch vervuld.

Indien op het vlak van de openluchtrecreatie en/of het natuur- en landschapsbehoud van de bosbouwbedrijven meer wordt verlangd dan de normale op de productie gerichte bedrijfsvoering automatisch oplevert, dan zal de gemeenschap volgens het Bosschap, de daaruit voor de bosbouwbedrijven voortvloeiende gevolgen moeten vergoeden, zoals thans in zekere mate reeds geschiedt voor zover het de openstelling van de bossen betreft. Het Bosschap stelde met nadruk, dat het productie-gerichte karakter van de bosbouw in de komende jaren weer duidelijk centraal zal moeten worden gesteld in het regeringsbeleid. De noodzaak daartoe springt duidelijk in het oog, indien men de ontwikkeling van het wereld-houtverbruik stelt tegenover die van de wereld-houtproductie. Er tekent zich mondiaal gezien een ernstig houttekort af. Teneinde te voorkomen dat in de toekomst onoplosbare problemen ontstaan is het noodzakelijk dat alle landen - dus ook Nederland - zich maximaal inspannen om de houtproductie te vergroten.

Opvoering van de houtproductie kan op twee manieren geschieden en wel door vergroting van de productie binnen het bestaande bosbestand en door uitbreiding van het bosareaal. Aangezien opvoering van productie de nodige tijd vergt, zal men reeds nu een begin moeten maken met een op productievergroting gericht beleid. Uitstel is onverantwoord!

Om tot vergroting van de houtproductie in bestaande bossen te komen zal het overheidsbeleid de productiefunctie van de bosbouw centraal moeten stellen. De ter beschikking staande instrumenten zullen daarop gericht moeten worden ingezet.

Concreet betekent dit dat er voldoende middelen beschikbaar zullen moeten zijn voor de uitvoering van de herbeplantingsbijdrageregeling en de Beschikking bosbijdragen.

Zulks zal ook de werkgelegenheid in de bosbouw ten goede komen. Deze bijdragen moeten, aldus het Bosschap, niet worden gezien als subsidie in de gebruikelijke zin van het woord, maar als bijdragen die gerelateerd zijn aan de wettelijke instandhoudingsplicht ten aanzien van bossen.

Uitbreiding van het bosareaal kan geschieden door de overheid en door particulieren. Voor zover het de uitbreiding door de overheid betreft werd opgemerkt, dat de voorgenomen aanleg van 30.000 à 35.000 hectaren met voortvarendheid ter hand moet worden genomen. Deze bossen zullen zodanig moeten worden opgezet dat zij, hoewel zij in belangrijke mate voor de recreatie worden aangelegd, ook een wezenlijke bijdrage leveren aan de houtvoorziening. De bosuitbreiding door particulieren moet krachtig worden gestimuleerd. De voorgenomen vrijstelling van de herplantplicht ex artikel 3 van de Boswet voor nieuw aan te leggen bossen met korte omlopen bestemd voor de houtproductie, is daarvoor niet voldoende. Pas als de overheid ook in het ruimtelijk beleid ten aanzien van de bossen het zwaartepunt legt op de productiefunctie van het bos, mag worden verwacht, dat particuliere grondeigenaren tot bosaanleg zullen overgaan.

De werkgelegenheid in de bosbouw dient, aldus het Bosschap, krachtig te worden gestimuleerd.

Onder verwijzing naar het in 1981 door de Bosbouwvoorlichtingsraad uitgebrachte advies inzake de benutting van werkgelegenheid in bossen en landschapselementen wees het Bosschap er op dat in de bosbouwsector in de loop der jaren omvangrijke onderhoudsachterstanden zijn ontstaan, doordat structureel te weinig mensen in de bossen werkzaam zijn.

Het is van het grootste belang, dat de potentieel in de bosbouwsector aanwezige werkgelegenheid - zowel de tijdelijke als de blijvende - wordt geëffectueerd door middel van de financiering van arbeidsplaatsen overeenkomstig het in 1982 uitgebrachte advies van de Bosbouwvoorlichtingsraad.

Hierbij werd er op gewezen dat de investeringskosten verbonden aan de creatie van ar-

bedsplaatsen in de bosbouw relatief laag zijn. Het bosbouwbedrijfsleven heeft, teneinde de inzet van werknemers die in het kader van een arbeidsplaatsenplan beschikbaar komen in goede banen te leiden, de Stichting Boswerk in het leven geroepen. Deze stichting had op dat moment bosonderhoudsplannen in portefeuille, die voldoende waren om 400 personen gedurende 3 jaren werk te verschaffen.

5.8 *Decentralisatieplan rijksoverheid*

In verband met een bij de rijksoverheid in voorbereiding zijnd decentralisatieplan wendde het Bosschap zich bij schrijven d.d. 31 maart 1982 tot de Minister van Binnenlandse Zaken. Immers uit een bericht in de Staatscourant bleek dat ook de bosbouw was begrepen bij de opstelling van het decentralisatieplan.

Uit dat bericht bleek tevens, dat ter voorbereiding van het decentralisatieplan beleidsvarianten zouden worden gelegd bij de gemeenten en indien dit niet mogelijk is, bij de provincies. Pas in laatste instantie kwam in de benaderingswijze het Rijk in zicht. Het Bosschap wees er met betrekking tot de bosbouw op dat de beleidsverantwoordelijkheid daarvoor steeds primair bij het Rijk heeft gelegen en daar ook thans ligt.

Het Bosschap was van mening dat dit terecht is. Nederland beschikt over een uiterst beperkt bosareaal dat een belangrijke functie vervult op het gebied van de grondstoffenvoorziening - een functie die in het licht van de ontwikkelingen op de wereldhoutmarkt in de toekomst alleen nog maar aan gewicht zal winnen - en dat daarnaast dienstbaar is aan de openlucht recreatie en het natuur- en landschapsbehoud. Gelet op de beperkte beschikbaarheid van bos hier te lande en de grote betekenis van het bos uit zeer verschillende overwegingen, is het van het grootste belang, aldus het Bosschap, dat de rijksoverheid primair verantwoordelijk blijft voor de bosbouwsector. Alleen een door de rijksoverheid gestuurd beleid zal kunnen waarborgen, dat de bossen hun onderscheidene functies in de toekomst adequaat kunnen vervullen. Dit impliceert dat zowel de beleidsvorming als de beleidsuitvoering bij de rijksoverheid thuishoren.

Voor deze beide elementen is een centrale goed geëquipeerde dienst, onontbeerlijk.

In het Staatsbosbeheer kan, zo stelde het Bosschap, momenteel worden beschikt over een dergelijke dienst.

Het Staatsbosbeheer is immers een centrale dienst, die gedeconcentreerd werkt en aldus een eenheid in beleid - iets dat voor een sector als de bosbouw van essentiële betekenis is - waarborgt.

Decentralisatie van het beleid zou een en ander ernstig schaden en zou ook op financieel gebied grote gevolgen hebben.

De instandhouding van het Nederlandse bosareaal kan alleen slagen als een sterk, evenwichtig beleid wordt ontwikkeld, dat door het bosbouwbedrijfsleven wordt aanvaard.

5.9 *Beleidsverantwoordelijkheid op rijksniveau voor natuur- en landschapsbehoud*

Bij de formatie van het kabinet Lubbers werd besloten de hoofddirectie Natuurbehoud en Openlucht recreatie van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk over te brengen naar het Ministerie van Landbouw en Visserij.

Daarmee werd de Minister van Landbouw en Visserij belast met de beleidsverantwoordelijkheid op het gebied van natuur- en landschapsbehoud en openlucht recreatie.

Nadat een 60-tal particuliere organisaties op het gebied van milieubeheer, natuurbehoud, milieubesef en dierenbescherming, in een open brief aan de Minister-President hun bezorgdheid met betrekking tot deze ontwikkeling hadden geuit, wendde het Bosschap zich op 17 november 1982 eveneens tot de Minister-President.

Het Bosschap stelde dat de belangen van natuur en landschap naar hun aard ten nauwste



Gemengd bos

verbonden zijn met het beheer en de inrichting van het landelijk gebied. Het Bosschap beoordeelde de onderbrenging van de beleidsverantwoordelijkheid voor natuur- en landschapsbehoud bij het Ministerie van Landbouw en Visserij positief omdat:

- het de gelegenheid opent om natuur- en landschapsbehoud met inrichting en beheer van het landelijk gebied in een organisatie tot evenwichtige ontwikkeling te brengen;
- het een einde maakt aan de al jaren durende onzekerheid; voortduren van die onzekerheid zou de kwaliteit van het beleid alleen maar schaden;
- onderbrenging van bepaalde onderdelen van inrichting en beheer bij verschillende departementen de polarisatie alleen maar zou bevorderen;
- de belangen van het landelijk gebied alleen goed kunnen worden behartigd door een hechte en evenwichtige samenwerking tussen landbouw, natuurbescherming en bosbouw.

Het Bosschap deed dan ook een dringend beroep op de Minister-President de beleidsverantwoordelijkheid voor het natuur- en landschapsbehoud te laten bij het Ministerie van Landbouw en Visserij en daaraan binnen dat departement in de organisatie een zodanige plaats te geven dat een gelijkwaardige en evenwichtige belangenafweging gewaarborgd zal zijn.

VI Economische aangelegenheden

6.1 Bosbouw-economisch onderzoek

Het economisch onderzoek in de bosbouw werd in deze verslagperiode voortgezet. De omvang van het onderzoek stond onder druk van de beperktheid van de onderzoekcapaciteit.

Voor dit knelpunt vroeg de Vaste Commissie van Advies voor het Bosbouw-economisch onderzoek opnieuw de aandacht van het bestuur van het L.E.I.

Belangrijk punt van onderzoek was het onderzoek naar de bedrijfsuitkomsten in de particuliere bosbouw, waarbij naar verdieping en verbreding werd gestreefd.

Een nadere analyse van de resultaten over de jaren 1975 tot en met 1979 vond plaats. Aandacht werd verder besteed aan onderzoek naar de prijsvorming van inlands hout.

6.2 *Bedrijfsuitkomsten in de particuliere bosbouw.*

De exploitatierekeningen van de in het kader van het L.E.I. onderzoek naar de bedrijfsuitkomsten in de particuliere bosbouw geënquêteerde 91 bosbedrijven zagen er in 1981 en 1982 als volgt uit:

Opbrengsten per hectare:	1981	1982	Kosten per ha:	1981	1982
	fl	fl		fl	fl
Houtopbrengsten:			Arbeidskosten	211	199
op stam	89	102	Werk door		
geveld	72	77	derden	63	75
totaal	161	179	Werktuigkosten	34	34
Overige en incidentele			Grond- en hulp-		
opbrengsten	32	39	stoffen	18	22
Subsidies en bijdragen			Grond en hout-		
Bosbijdragenregeling	87	87	opstand	32	34
Onrendabel werkz. (75%)	54	64	Beheer, lei-		
(Her)bebossing	27	36	ding en toez.	131	132
Overige	45	48	Bosbedrijfs-		
Totaal	213	235	gebouwen	3	3
Jachthuur	20	20	Overige		
Bedrijfsresultaat	71	31	bedrijfskosten	5	5
(negatief)					
Totaal	497	504	Totaal	497	504

Globale vergelijking van de cijfers over 1982 met die van 1981 leert dat:

- de totale kosten zijn gedaald van fl 504,— tot fl 497,— per hectare in 1982, hetgeen vooral een gevolg is van de daling van de arbeidskosten;
- de totale opbrengsten (inclusief jachthuur) zijn gestegen van fl 426,— tot fl 473,— per hectare in 1982;
- de houtopbrengsten namen toe van fl 161,— tot fl 179,— per hectare. Subsidies en bijdragen zijn eveneens gestegen (1981: fl 213,— en 1982: fl 235,— per hectare);
- het resultaat van een en ander is, dat het verlies voor het derde opeenvolgende jaar geringer is. Het beliep in 1982 fl 31,— per hectare tegen fl 71,— per hectare in 1981 en fl 98,— per hectare 1980. Hierbij moet worden aangetekend, dat in 1981 voor de eerste maal de opbrengst dit jachthuur ad fl 20,— per hectare per jaar is meegerekend.

6.3 *De houtmarkt*

Het ECE Timber Committee kenschetst de houtmarkt in Europa in 1982 als de moeilijkste van de afgelopen decennia. De in 1981 al opgetreden forse dalingen in het verbruik van gezaagd hout en houtplaten, zetten zich in 1982 verder voort. Bleef in 1981 het verbruik



De regionale houtmarkt.

van celstof en papier nog redelijk op peil, in 1982 trad ook hier een forse daling aan de dag.

Deze ontwikkeling hing samen met:

- stagnatie of teruggang in de omvang van het bruto nationaal product;
- teruggang in de besteedbare inkomens;
- hoge inflatie en hoge rentekosten.

Naast de teruggang in het verbruik waren marktversturende factoren van andere aard in het spel:

- in november 1981 werd ongeveer 20 miljoen m³ hout ontworteld in een strook die van Jutland tot Baltische landen loopt;
- in de winter 1981-1982 veroorzaakte in het zuiden van de Bondsrepubliek zware val van natte sneeuw noodvellingen van 8 miljoen m³ gebroken hout;
- de internationale muntwaarden waren instabiel; zo devalueerde bijvoorbeeld de Zweedse Kroon tussen medio 1981 en najaar 1982 in twee stappen in totaal met 25%.

Vanaf medio 1983 trad een herstel van het verbruik in, het sterkst in Noord-Amerika en meer aarzelend in Europa. Dit herstel zette zich voort in het eerste halfjaar van 1984, maar ten tijde van het schrijven van dit verslag waren er tekenen dat het verbruik van bepaalde producten in het tweede halfjaar terugliep (gezaagd naalddhout in Europa bijvoorbeeld). Wel begonnen in 1983 in Europa de rentekosten en de inflatie te dalen, maar de werkloosheid bleef hoog en het bouwvolume laag.

In bijlage 3 is het verbruik van belangrijke bosproducten in Europa, U.S.S.R. en Noord-

Amerika van 1979 tot en met 1983 en het geschatte verbruik in de jaren 1984 tot en met 1985 weergegeven. Opvallend in de cijferreeksen over 7 jaren is dat de schommelingen in het verbruik in Noord-Amerika veel heftiger zijn dan in Europa.

Nederland bleef van de gevolgen van deze situatie op de internationale houtmarkt niet verschoond.

De cijfers van de belangrijkste categorieën van de houtinvoer over de jaren 1980 tot en met 1983, weerspiegelen de gang van zaken.

Zo liep de invoer van rond naaldhout-zaaghout in 1983 vergeleken met 1980 terug van 28.500 m³ naar 21.400 m³; de invoer van heipalen van 124.200 m³ naar slechts 26.100 m³ en van pulphout van 363.100 m³ naar 165.100 m³.

Bij gezaagd naaldhout tenslotte daalde de invoer van ongeveer 2,3 miljoen m³ in 1980 tot ongeveer 1,9 miljoen m³ in 1983.

Alleen bij het gezaagd tropisch hout trad een stijging van de invoer op van 445.600 m³ naar 629.800 m³.

In vele gevallen, zoals bij naaldhout-zaaghout, heipalen, naaldhoutpulphout en gezaagd naaldhout traden prijsdalingen op, soms wel van 20%, zoals bij naaldhoutpulphout. Alleen bij gezaagd eiken, beuken zaaghout en tropisch hout traden prijsstijgingen op.

Opmerkelijk was dat de uitvoer van enkele inlandse houtsortimenten in de periode 1980 tot en met 1983 in omvang kon worden gehandhaafd, respectievelijk kon worden verbeterd, voor een deel zelfs tegen een hogere gemiddelde prijs.

Zo steeg de uitvoer van naaldhoutmijnhout van circa 14.000 m³ in 1980 bij een gemiddelde uitvoerprijs van fl 106,— per m³, naar circa 19.000 m³ in 1983 bij een gemiddelde prijs van fl 110,— per m³.

Bij het pulphout waaronder een groot deel spaanplatenhout, steeg de uitvoer van 202.000 stères in 1980 naar 251.000 stères in 1982, de gemiddelde prijs bij uitvoer liep op van fl 51,— tot fl 58,— per stère.

In 1983 trad daarentegen vergeleken met 1982 bij de uitvoer van spaanplatenhout een aanzienlijke daling op van 251.000 stères naar 209.500 stères. Ook de gemiddelde prijs bij uitvoer per stère daalde met fl 7,— tot fl 51,— per stère.

Het directe belang daarbij van de Nederlandse bosbouw wordt duidelijk als men bedenkt, dat een kwart van al het inlandse rondhout wordt uitgevoerd.

Dit is toe te schrijven aan het - in absolute termen - kleine aanbod aan inlands rondhout, waardoor zich in ons land geen veelzijdige houtverwerkende industrie heeft kunnen ontwikkelen. Het gevolg daarvan is, dat de Nederlandse bosbouw voor de afzet is aangewezen op een klein aantal verbruikers in binnen- en buitenland. Wijziging in die situatie kan pas worden verwacht bij wezenlijke vergroting van de houtaanbod. Tot zolang blijft de uitvoer van bepaalde inlands rondhoutsortimenten een noodzaak.

a. De specifieke afzet van inlands rondhout in 1982

De Algemene Vereniging Inlands Hout en de Afdeling Productie en Afzet van het Staats-Staatsbosbeheer hebben op basis van de bij hen aanwezige kennis en inzichten een overzicht samengesteld van de bestemmingen van het inlands rondhout in 1982.

Een poging om die gegevens te vergelijken met een opgave van de overige boscijgenaren van het door hen gezamenlijke verkochte hout, mislukte omdat men behoudens bij het Staatsbosbeheer niet over bruikbare gegevens beschikte. Dit bewijst eens te meer hoe nuttig

het is om te komen tot een goede houtstroomanalyse, waarin elementen als de herkomst, de bestemming en de samenstelling van sortimenten zijn verwerkt.

Het overzicht van het verbruik van inlands hout ingedeeld naar bestemmingscategorieën waaraan toegevoegd de uitkomsten van een onderzoek over 1977 van het LEI, was als volgt:

De afzet van inlands rondhout in 1982 in m³ met schors

Bestemmings categorie	Spaanhout Vezelhout Brandhout	Slijphout Celstofhout	Kist- en Zaaghout Klompenhout Afronthout	Paalhout Mijnhout	Alle cate- gorieën
Boomsort	I	II	III	IV	
Pinussoorten	112.000	188.000	141.000	29.000	470.000
Douglas	11.000	17.000	11.000	17.000	56.000
Lariks	24.000	p.m.	24.000	73.000	121.000
Spar	p.m.	24.000	11.000	23.000	58.000
Eik	29.000	-	-	p.m.	-
Beuk	11.000	-	29.000	p.m.	69.000
Populier	59.000	35.000	141.000	-	235.000
Overige loofhoutsoorten	40.000	-	6.000	-	46.000
Alle houtsoorten: in '82	286.000	264.000	363.000	142.000	1.055.000
(LEI-enquête) : in '77	390.000	182.000	338.000	168.000	1.078.000
1982 in %	27	25	34	14	100
1977 in %	36	17	31	16	100

Bij de categorie spaan-, vezel- en brandhout bestaat naar schatting meer dan 50.000 m³ uit brandhout, een sortiment dat de laatste jaren sterk in betekenis groeide. Het maakt veel dunningen van jong loofhoutbossen en landschappelijke elementen lonend.

De Nederlandse spaanplaatfabriek nam omstreeks 50.000 stères af bij een prijs van fl 54,— per stère franco fabriek.

Een ongeveer even groot kwantum werd aan Duitse spaanplaatfabrieken geleverd, daar kon begin 1982 nog een prijs van fl 62,— franco fabriek worden bereikt, deze daalde in de loop van 1982 tot circa fl 56,— per stère. De grootste hoeveelheid, meer dan 200.000 stère, werd aan Belgische spaanplaatfabrieken geleverd; het prijsniveau daar lag in 1982 ongeveer 5% beneden dat van 1981 en bedroeg fl 56,— tot fl 58,— per stère franco fabriek.

Uitgedrukt in prijzen loco bosweg komt dit laatste neer op circa fl 40,— per stère. Alle prijsniveaus hebben betrekking op naaldhout van 1 meter lengte met schors.

Het slijp- en celstof bestond uit circa 50.000 stères naaldboom- celstofhout bestemd voor Scandinavië, circa 200.000 stères naaldboom-slijphout ging naar Parenco in Renkum en circa 30.000 ton populierenhout voor hout-slijp naar de vouwkartonfabricage in Eerbeek. Het celstofhout had een prijsniveau van fl 56,— tot fl 60,— per stère franco haven van verzending. Dit is circa 5% lager dan in 1981.

Het populierenhout daalde ten opzichte van 1981 een paar procent in prijs en kwam op een niveau van omstreeks fl 100,— per ton franco fabriek.

In 1983 daalde zowel het celstofhout als het populieren-slijphout verder in prijs en kwamen op omstreeks fl 54,— per stère resp. fl 90,— per ton franco.

De daling van de prijs franco fabriek van grenen papierhout werd in 1982 voortgezet: 1980: fl 76,—; 1981: fl 69,—; 1982: fl 64,— en 1983: fl 63,— per stère.

De eerste prijsdaling was een gevolg van een achteraf ten opzichte van de alternatieve afzet



Uitslepen met trekker.

en het prijsniveau in omliggende toepassings gebieden te hoog gebleken notering. Van de tot fl 64,— verlaagde prijs moet men zich echter afvragen of die nog wel reëel is in vergelijking met de prijs voor andere toepassingen van dit sortiment; fl 64,— per stère franco fabriek leidt tot een prijs loco bosweg van fl 52,— à fl 54,—. In Westfalen werd het overeenkomstige sortiment door Feldmuehle gekocht voor DM 56,—/stère prijs loco bos omgerekend fl 62,— per stère.

In de sector zaaghout, kisthout, klompenhout en afrolhout varieerde het prijsniveau van fl 120,— tot fl 400,— per m³ zonder schors, afhankelijk van onder meer dikte, boomsoort, kwaliteit en aangeboden hoeveelheid.

Voor naaldboomstammen - speciaal douglas - met een inhoud van minstens anderhalf m³ per stuk konden prijzen tot fl 200,— per m³ zonder schors worden verkregen. Een prijs van fl 300,— à fl 400,— per m³ is alleen mogelijk voor goede tot zeer goede eikestammen met een inhoud van ongeveer 2,5 m³ en meer per stuk.

Zowel bij het naaldbout als bij populier is de omvang van de bestemming "emballage" aan het groeien. Dat houdt verband met de overal optredende noodzaak om bulkproducten (in dit geval eenmalige pallets, groente- en fruitverpakkingen, stuwhout) uit regionale grondstoffen te maken om de internationale concurrentie het hoofd te kunnen blijven bieden.

De sector paalhout en mijnhout omvatte in 1982 nog slechts circa 20.000 m³ heipalen, cir-

ca 25.000 m³ mijnhout en voorts circa 75.000 m³ palen voor afrasteringen, tuinen, beschoeiingen en dergelijke. De eerste 2 bestemmingen heipalen en mijnhout lijken na zeer forse dalingen een stabiel eindniveau te hebben bereikt. De afzet van de overige palen heeft al vele jaren hetzelfde niveau. Deze sortimenten worden merendeels verkregen uit kwalitatief goed langhout (recht, slank). De prijzen per m³ zonder schors bedroegen voor de middendiametergroep 8 - 12 centimeter circa fl 100,— voor middendiameters van 13 - 17 centimeter fl 120,— in beide gevallen franco plaats van opwerking.

Beziet men de afzetcijfers 1982 naast die van 1977 dan blijkt het totaal weinig te verschillen.

Relatief afgenomen is het aandeel van de categorieën I (met 9%) en categorie IV (met 3%). Toegenomen is het aandeel van de categorieën II (met 8%) en III (met 3%). Het moet deze ontwikkeling zijn (meer slijphout en meer zaaghout) die de opbrengst van het totaal pakket aan inlands rondhout op peil houdt ondanks verlaging van prijzen in de afzonderlijke sortimenten.

b. Structuurwijzigingen op de Nederlandse rondhoutmarkt.

Voor de structuur van de Nederlandse rondhoutmarkt tekenen zich belangrijke ontwikkelingen af, die van invloed zijn op de productie en verwerking van inlands hout.

Parenco heeft succes met het vergroten van het aandeel chips en van het aandeel van uit gebruikte kranten en tijdschriften teruggewonnen vezels in zijn grondstofpakket. Dit beïnvloedt de grondstoffenvoorziening van deze fabriek in positieve zin en gaat gepaard met een daling van het rondhout verbruik.

In welke mate dit laatste over enige jaren (als de fabriek zijn tweede papiermachine zal bouwen) wijzigt, valt thans moeilijk te overzien.

De in omvang grootste zagerij van naaldhout in Nederland, Willemse naaldhout BV te Wolfheze besloot medio 1982 door het bouwen van een tweede profielverspaner zijn verwerkingscapaciteit te verhogen met circa 60.000 m³ zonder schors tot 100.000 m³ rondhout per jaar. Een groot deel zal rondhout zijn van voornamelijk 12-20 centimeter topdiameter.

Aangezien de bij dit proces verkregen chips bestemd zullen zijn voor Parenco zal de zagerij geen lariks verwerken, omdat dit hout op grond van zijn grote gehalte aan kleurstof niet door Parenco wordt afgenomen.

Ook andere zagerijen die voor de afzet van hun chips afhankelijk zijn van Parenco, wensen geen lariks te verzagen. De afzet van larikshout - in omvang de op één na belangrijkste naaldboomsoort - is vooral gericht op de sector paalhoutmijnhout. Zo'n sterke gerichtheid op één en dan ook nog specialistische sector is structureel zwak. Onderzoek dient geëntameerd te worden naar de voorwaarden waaronder afzet van larikshout in de richting van zaaghout en kisthout kan worden vergroot.

Voorts heeft Parenco in 1981 een dochtervennootschap opgericht met als doel de bosexploitatie en de houthandel.

Tussen deze en de eerder genoemde zagerij te Wolfheze is een nauwe samenwerking tot stand gebracht op het gebied van de houtinkoop. Beide bedrijven samen verwerken nu al omstreeks 50% van de gehele oogst in de boomsoorten grove den, douglas, en fijnspar. Daarnaast verhandelt de dochter nog sortimenten die de beide bedrijven niet zelf verwerken.

In 1982 is in het Limburgse Echt een bedrijf gestart met bewerking van rondhout met een



Transport van hout uit het bos

topdiameter van 12 - 20 centimeter tot voornamelijk plankjes van 4 tot 6 millimeter dik voor groente-emballage. Verwacht wordt dat deze zagerij circa 75.000 m³ rondhout zal verwerken, waarvan ongeveer de helft inlands.

De bezetting van de capaciteit van de exploiterende rondhouthandel laat de laatste jaren te wensen over.

Deze situatie tast het vermogen van deze bedrijven in die sector aan. Dit vormde voor de Algemene Vereniging Inlands Hout aanleiding om de Nederlandse Herstructurerings Maatschappij te verzoeken een structuuronderzoek in de rondhouthandel in Nederland in te stellen.

6.4 De rentabiliteit van de teelt van enige voor de Nederlandse bosbouw belangrijke boomsoorten

In de jaren 1976 tot en met 1982 werden door de commissie rentabiliteit en kosten/baten bosbouw van het Bosschap, voor zowel bebossingen als herbebossingen rentabiliteitsberekeningen uitgevoerd inzake de teelt van enkele uit een oogpunt van houtproductie voor de Nederlandse bosbouw belangrijke boomsoorten. Deze berekeningen hadden betrekking op populier, grove den, Corsicaanse den, Japanse lariks, eik al dan niet in combinatie met beuk, douglas en fijnspar op voor deze boomsoorten uitstekende respectievelijk goede groeiplaatsen.

De rentabiliteitsberekeningen zijn gebaseerd op het uitgangspunt dat moderne bosbouwkundige aanleg- en beheersmethoden toepassing vinden.

Zij hebben tot doel aan de hand van bepaalde groeimodellen van bosopstanden en door middel van modelmatige berekeningen inzicht te verschaffen in de rentabiliteit van de teelt van de desbetreffende boomsoorten en de invloed van bepaalde beheersmaatregelen op het financiële resultaat.

Uittreksels uit de in de jaren 1976 tot en met 1982 verschenen (deel)-rapporten die meestal betrekking hadden op één boomsoort, werden gepubliceerd in eerder verschenen jaarverslagen van het Bosschap en in het Nederlands Bosbouw Tijdschrift.

In 1983 werden alle rentabiliteitsberekeningen herleid tot het ultimo 1982 geldende kosten- en prijspeil en in één rapport samengebracht.

VII Sociale Aangelegenheden

7.1 De c.a.o. particuliere bosbouw 1982-1983

a. tijdlonen

In het verslag over de jaren 1980/1981 werd reeds melding gemaakt van het tot stand komen van de c.a.o. voor de particuliere bosbouw 1982-1983 met een looptijd van 1 januari 1982 tot en met 28 februari 1983.

Op basis van deze c.a.o. werden op 1 juli 1982 en 1 januari 1983 de tijdlonen van de werknemers in verband met prijscompensatie verhoogd met respectievelijk 2,5% en 2,1% met een minimum verhoging voor vakvolwassen werknemers van 22 jaar en ouder van respectievelijk 35 cent en 30 cent per uur.

Voorts kwamen de partijen bij de c.a.o. in 1982 overeen de lonen van de losse werknemers per 1 januari 1983 te verhogen met 0,4% in verband met een verhoging van de Wachtgeld en Werkloosheidsverzekeringspremie bij de Bedrijfsvereniging voor het Agrarisch Bedrijf voor losse werknemers per die datum.

Met ingang van 1 januari 1983 golden in de particuliere bosbouw de volgende basistijdlonen voor vakvolwassen werknemers van 22 jaar en ouder.

Deze tijdlonen bleven het gehele kalenderjaar 1983 ongewijzigd.



Jong naaldboutbos

vaste werknemers

functiejaar	functiegroep I geofende bosarbeider			functiegroep II vakarbeider bosbouw		
	uurloon	weekloon	maandloon	uurloon	weekloon	maandloon
0	f 13,64	f 545,60	f 2364,30	f 14,29	f 571,60	f 2476,90
1	f 13,89	f 555,60	f 2407,60	f 14,54	f 581,60	f 2520,30
2	f 14,13	f 565,20	f 2449,20	f 14,80	f 592,00	f 2565,30
3	f 14,38	f 575,20	f 2492,50	f 15,08	f 603,20	f 2613,90
4	f 14,69	f 585,60	f 2537,60	f 15,38	f 615,20	f 2665,90

functiejaar	functiegroep III specialist/bosbouw- machinist/voorman I			functiegroep IV voorman II/bosbaas		
	uurloon	weekloon	maandloon	uurloon	weekloon	maandloon
0	f 14,94	f 597,60	f 2589,60	f 15,64	f 625,60	f 2710,90
1	f 15,21	f 608,40	f 2636,40	f 15,96	f 638,40	f 2766,40
2	f 15,51	f 620,40	f 2688,40	f 16,27	f 650,80	f 2820,10
3	f 15,82	f 632,80	f 2742,10	f 16,61	f 664,40	f 2879,10
4	f 16,14	f 645,60	f 2797,60	f 16,93	f 677,20	f 2934,50

losse werknemers

functiejaar	functiegroep I geofende bosarbeider		functiegroep II vakarbeider bosbouw	
	uurloon	weekloon	uurloon	weekloon
0	f 13,84	f 553,60	f 14,48	f 579,20
1	f 14,09	f 563,60	f 14,74	f 589,60
2	f 14,34	f 573,60	f 15,02	f 600,80
3	f 14,60	f 584,00	f 15,30	f 612,00
4	f 14,85	f 594,00	f 15,60	f 624,00

functiejaar	functiegroep III specialist/bosbouw- machinist/voorman I		functiegroep IV voorman II/bosbaas	
	uurloon	weekloon	uurloon	weekloon
0	f 15,15	f 606,00	f 15,89	f 635,60
1	f 15,45	f 618,00	f 16,21	f 648,40
2	f 15,73	f 629,20	f 16,53	f 661,20
3	f 16,06	f 642,40	f 16,87	f 674,80
4	f 16,39	f 655,60	f 17,20	f 688,00

b. vakantietoeslag

De op grond van het bepaalde in het Besluit Loonvorming 1982 geldende korting op het vakantietoeslagpercentage van 0,5 procentpunt van $8\frac{1}{3}\%$ tot $7,83\%$ van het jaarloon verviel per 1 januari 1983.

Vanaf die datum gold, althans voor de maanden januari en februari 1983, conform artikel 50 lid 1 c.a.o. particuliere bosbouw 1982-1983 derhalve weer het percentage van $8\frac{1}{3}\%$ van het jaarloon met voor vaste werknemers de volgende minimum bedragen op jaarbasis.

17 jaar f 1427,50	18 jaar f 1621,60
19 jaar f 1804,40	20 jaar f 2010,00
21 jaar f 2124,00	22 jaar f 2284,00

7.2 C.a.o. particuliere bosbouw 1983/1985

Op 23 augustus 1983 werd in de hoofdafdeling sociale zaken overeenstemming bereikt over de c.a.o. particuliere bosbouw voor de periode van 1 maart 1983 tot 1 maart 1985. Overeengekomen werd:

- de sedert 1 januari 1983 geldende lonen en vakantiebonwaarden niet te wijzigen;
- de toetredingsleeftijd tot de SUWAS regeling (vervroegde uittreding) te verlagen van 62 jaar naar 61 jaar voor werknemers die in 1923 en 1924 zijn geboren;
- De SUWAS uitkeringen te verlagen van 85% bruto tot 80% bruto met een maximum van 87,5% netto van het laatst verdiende loon;
- het vakantietoeslagpercentage van $8\frac{1}{3}\%$ van het jaarloon te verlagen naar $8\frac{1}{4}\%$ van het jaarloon en de minimum vakantietoeslag van de werknemer van 22 jaar en ouder te verhogen van f 2284,— naar f 2350,— per jaar;
- een aantal toeslagen en onkostenvergoedingen te verhogen met gemiddeld 4%;
- de bepaling in de c.a.o. over de dienstwoningvergoeding te wijzigen in die zin dat de grootte van dit bedrag in onderling overleg tussen werkgever en werknemer wordt vastgesteld, met dien verstande dat een verhoging die het wettelijk huurverhogingspercentage overtreft de goedkeuring van de Hoofdafdeling Sociale Zaken behoeft;
- afspraken tussen werkgever en werknemer over een van de c.a.o. afwijkend loonniveau voor werknemers die worden tewerkgesteld in het kader van werkgelegenheidsbevorderende maatregelen te binden aan een maximumtermijn van een half jaar en aan goedkeuring van de hoofdafdeling sociale zaken.

Verder werd overeengekomen de prijscompensaties per 1 juli 1983, 1 januari 1984, 1 juli 1984 en 1 januari 1985 tot een bepaald niveau niet uit te keren. De hierdoor beschikbare loonruimte zal worden gebruikt voor de financiering van de arbeidstijdverkortende maatregelen, zoals de invoering van roostervrije dagen en de verlaging der SUWAS toetredingsleeftijd. De kosten van deze maatregelen bedragen 3,4% van het loon. Mochten de vier genoemde prijscompensaties bij elkaar lager uitvallen dan 3,4%, dan zal het verschil voor rekening van de werknemers komen. Indien de prijscompensaties hoger uitvallen dan 3,4% dan zal nog voor het einde van de c.a.o. 1983-1985 over de besteding van het meerdere in overleg tussen partijen in de hoofdafdeling sociale zaken een beslissing worden genomen.

7.3 Werkgelegenheidsverruimende Maatregel

Met ingang van 15 juni 1982 trad de herziene Werkgelegenheidsverruimende Maatregel (WVM 1982) tot werking. De WVM 1982 kwam in de plaats van de Werkgelegenheidsverruimende Maatregel van 1 januari 1979, die indertijd de zogenaamde E-regeling voor de tewerkstelling van oudere - veelal agrarische - werknemers verving.

De WVM heeft tot doel het scheppen van zinvolle additionele werkgelegenheid gedurende een bepaalde periode, teneinde werklozen weer in het arbeidsproces op te nemen.

De nieuwe regeling is gericht op werklozen die jonger zijn dan 23 jaar en langer dan 9 maanden werkloos zijn en werklozen van 23 jaar en ouder waarvan de laatste werkloos-

heidsperiode niet is aangevangen op 57,5 jarige leeftijd of later en die langer dan 12 maanden werkloos zijn. De duur van de met de werkloze te sluiten schriftelijke arbeidsovereenkomst moet tenminste 6 maanden bedragen. In de arbeidsovereenkomst, welke wordt gesloten met een werkloze die in het kader van de WVM wordt tewerkgesteld in de bosbouw moet worden verwezen naar de c.a.o. particuliere bosbouw. Voorts moet daarin uitdrukkelijk worden vermeld:

- a. dat de arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd wordt aangegaan. (tenminste 6 en ten hoogste 12 maanden);
- b. een clausule met betrekking tot tussentijdse beëindiging;
- c. het contractloon;
- d. het aantal overeengekomen arbeidsuren met een minimum van 15 per week of 40% van de in de sector gebruikelijke arbeidstijd.

Aangezien uit de tekst van de WVM 1982 niet bleek dat deze regeling, evenals eerdere werkgelegenheidsverruimende regelingen, door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid was opengesteld voor particuliere boseigenaren, attendeerde het Bosschap het betreffende departement op de bij schrijven d.d. 6 maart 1979 gedane toezegging in deze. In die brief keurde de minister goed dat particuliere boseigenaren werden begrepen onder de instanties die in aanmerking komen voor een subsidie in het kader van de WVM van 1 januari 1979, voor zover voor dit doel middelen beschikbaar zijn gesteld en het toepassen van de maatregel uit een oogpunt van de situatie op de arbeidsmarkt noodzakelijk wordt geacht.

Van deze goedkeuring werden toen evenwel uitgesloten die particuliere boseigenaren, die een bedrijf uitoefenen dat krachtens een wettelijke verplichting is ingeschreven in het Handelsregister, het Centraal Visserijregister of het Register van het Landbouwschap.

Van de zijde van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid werd medegedeeld dat deze goedkeuring met de daarbij geldende beperkingen nog steeds gold en dat de met de uitvoering van de WVM belaste organen hieromtrent overeenkomstig zouden worden geïnstrueerd.

Dit hield dus in dat de particuliere bosbouwsector gebruik kon blijven maken van de regeling, zij het dat de bosbedrijven die zijn ingeschreven in het Handelsregister, zoals landgoed b.v.'s en n.v.'s zijn uitgesloten, terwijl ook de in het register van het Landbouwschap opgenomen eigenaren blijven uitgesloten.

Op 31 maart 1983 vond wederom een herziening van de WVM (WVM 1983) plaats. Het Bosschap verzocht de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid bij schrijven van 21 juni 1983 ook deze regeling voor de particuliere bosbouw open te stellen.

Bij schrijven van 29 juli 1983 werd op dit verzoek afwijzend beschikt, onder meer met de motivering dat in het kader van de werkloosheidsbestrijding f 175 miljoen zou worden toegewezen aan het Ministerie van Landbouw en Visserij ten behoeve van werkgelegenheidsprojecten voor bosbouw en landinrichting voor de jaren 1984 en 1985 en met verwijzing naar mogelijkheden inzake de toepassing van de experimentele WVM voor de marktsector. De reguliere WVM 1983 is alleen bestemd voor de non-profit sector. Op 18 oktober 1983 verzocht het Bosschap de minister zijn beslissing te herroepen, er daarbij op wijzend, dat de experimentele WVM in de marktsector maar zeer beperkt toepassing kan vinden in de bosbouwsector, omdat het aantal regio's waarin deze regeling van toepassing is beperkt is. Voorts werd gesteld dat het werkgelegenheidsprogramma bij het Ministerie van Landbouw en Visserij uiteraard wel van belang kan zijn voor de bosbouw in de jaren 1984 en 1985, maar dat uitsluiting van de bosbouw van de WVM thans, er toe zal leiden, dat

de bosbouw ook na die jaren geen gebruik zal kunnen maken van dan eventueel geldende Werkgelegenheidsverruimende Maatregelen.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid deelde het Bosschap bij schrijven d.d. 28 november 1983 mede, bij zijn afwijzende beslissing te blijven.

7.4 *Vrijwilligerswerk in bossen en natuurterreinen*

Zoals uit het verslag over de jaren 1980 en 1981 blijkt heeft het Bosschap herhaalde malen met bezorgdheid gewezen op het feit dat de in het bos-, natuur- en landschapsonderhoud optredende vrijwilligers een wezenlijke bedreiging vormen voor de werkgelegenheid van hen die beroepsmatig in deze sectoren werkzaam zijn.

Hoewel het Bosschap niet ontkende dat bepaalde vormen van vrijwilligerswerk waarbij geen negatieve werkgelegenheidseffecten optreden zinvol kunnen zijn, was het van oordeel dat in ieder geval voor wat de sectoren bosbouw en natuurbehoud betreft, het beleid van de overheid allereerst gericht behoort te zijn op inschakeling van de normale beroepsarbeid. Teneinde bij het beleid in de dagelijkse beheerspraktijk te komen tot een juiste verdeling van werkzaamheden tussen vrijwilligers - personen die zonder enige betaling te ontvangen werk uitvoeren - en beroepskrachten en ter vermijding van eventueel daarbij optredende afbakeningsproblemen, stelde het Bosschap een lijst met werkzaamheden samen die naar zijn oordeel door vrijwilligers in de bosbouw zouden kunnen worden verricht en die niet behoren tot het normaal te achten werkpakket van de vakbekwame bosarbeider. Dit zijn in het algemeen werkzaamheden:

- die in handkracht worden uitgevoerd met behulp van eenvoudig gereedschap;
 - die uit een oogpunt van veiligheid door niet geschoolde personen kunnen worden verricht;
 - waarbij geen eisen worden gesteld ten aanzien van de kwantitatieve werkresultaten.
- Meer in het bijzonder gaat het bij vrijwilligerswerk in bossen en landschapelementen dan om:

- aanleg en onderhoud in handkracht met eenvoudig handgereedschap van bospaden, ruiterspaden en fietspaden;
- het takvrij houden van wegen en paden;
- het plaatsen en onderhouden van drinkbakken;
- het onderhouden van voederplaatsen;
- het incidenteel repareren van rasters;
- het plaatsen, onderhouden en controleren van nestkastjes;
- het opruimen van afval en papier in de bossen en het afvoeren ervan;
- het afvoeren van tak- en tophout;
- het knotten van bomen;
- het verwijderen van jonge opslag op heideterreinen;
- het verwijderen van organisch materiaal op heideterreinen en het steken van heideplagen.

7.5 *Advies Stuurgroep Natuurschoonwetlandgoederen met betrekking tot de arbeidsbehoefte op natuurschoonwetlandgoederen*

Op 15 december 1981 bracht de Stuurgroep NSW-landgoederen advies uit met betrekking tot de arbeidsbehoefte op NSW-landgoederen. In dat advies werd op basis van het rapport van het Ministerie van C.R.M. "Wij kunnen er werk van maken" en van het advies van de Bosbouwvoorlichtingsraad inzake de benutting van werkgelegenheid in bossen en landschapelementen becijferd hoeveel werkgelegenheid er in bossen, landschapelementen en natuurterreinen op NSW-landgoederen bestaat.

Dit was 270 manjaar voor het normale onderhoud en 280 manjaar gedurende 5 jaar voor achterstallig onderhoud van die terreinen op NSW-landgoederen.

Bij schrijven d.d. 1 maart 1982 gericht tot de Staatssecretaris van C.R.M. wees het Bosschap erop dat het reeds bij de voorbereiding van het advies in de Stuurgroep naar voren had gebracht dat dit advies zich zou moeten beperken tot de arbeidsbehoefte die gerelateerd is aan historische huizen, tuinen, parken en karakteristieke gebouwen en dat niet ingegaan zou moeten worden op de arbeidsbehoefte voor onderhoud van bossen, landschapselementen en natuurterreinen, omdat hieromtrent reeds gegevens voor de totale sector voor handen waren in het rapport van het Ministerie van C.R.M. en in het advies van de Bosbouwvoorlichtingsraad. Daarbij werd erop gewezen dat het onderhoud van bossen, natuurterreinen en landschapselementen: op NSW-landgoederen zich niet onderscheid van dergelijk onderhoud buiten NSW-landgoederen.

Een advies in de door het Bosschap bepleite vorm zou de aandacht hebben geconcentreerd op enkele onderbelichte, specifiek op NSW-landgoederen met historische huizen en/of parken en tuinen optredende werkgelegenheidsaspecten, te weten 225 manjaar voor normaal onderhoud en 460 manjaar gedurende 5 jaar voor achterstallig onderhoud.

Nu in het advies evenwel tenslotte toch gekozen was voor een zodanige opzet dat daarin ook de arbeidsbehoefte voor normaal en achterstallig onderhoud van bossen, natuurterreinen en landschapselementen was opgenomen, kan daardoor, aldus het Bosschap, de indruk ontstaan dat het hier zou gaan om additionele arbeidsbehoefte boven die welke is geraamd in het rapport van C.R.M. en in het advies van de Bosbouwvoorlichtingsraad en dat deze arbeidsbehoefte anders van aard zou zijn. Dit laatste is echter niet het geval.

Het Bosschap vreesde dat het advies aanleiding zou geven tot misvattingen voor wat betreft de werkgelegenheid in bossen, natuurterreinen en landschapselementen, terwijl het de knelpunten die op NSW-landgoederen zijn gelegen op het terrein van het onderhoud van historische huizen, tuinen en parken zou onderbelichten.

Het Bosschap drong er bij de staatssecretaris op aan met het voorgaande bij de beleidsbepaling rekening te willen houden.

7.6 Werkgelegenheidsgelden ten behoeve van de bosbouw

Naar aanleiding van het feit, dat bij het Ministerie van Landbouw en Visserij in het kader van het werkgelegenheidsbeleid van de rijksoverheid in de jaren 1984 en 1985 fl 175 miljoen ter beschikking zou worden gesteld voor uitvoering van werkzaamheden in landinrichting, natuurbehoud, openlucht recreatie en bosbouw, wendde het Bosschap zich op 24 mei 1983 tot de Vaste Commissie voor Landbouw en Visserij uit de Tweede Kamer. Het Bosschap wees erop dat de bosbouwsector in staat is ondanks de liquiditeitsproblemen waarmee men kampt, werkgelegenheid te bieden aan vele werklozen. De Stichting Boswerk, waarin samenwerken beseigenaren, vakbeweging en gemeenten, heeft werkprojecten opgesteld, welke in uitvoering kunnen komen zodra er middelen beschikbaar zijn.

Het gaat bij deze werkprojecten om additionele werkgelegenheid, dat wil zeggen om werkgelegenheid welke geen bedreiging inhoudt voor de arbeidsplaatsen van hen, die reeds in de bosbouw werkzaam zijn. Dit is mogelijk doordat in de loop der jaren vele werkzaamheden in de bosbouw door geldgebrek niet zijn uitgevoerd. Indien het mogelijk zou worden deze werkzaamheden in het kader van het werkgelegenheidsbeleid van de overheid uit te voeren, zou zulks de kosten-opbrengsten verhouding in de bosbouw op lange termijn in gunstige zin beïnvloeden. Het gaat hier, zo stelde het Bosschap, om een soort diepte-investering, die ook voor de overheid op lange termijn zijn voordelen zal hebben, omdat

bij een gunstiger kosten-opbrengst verhouding in de bosbouw minder noodzaak zal bestaan voor het verstrekken van bijdragen voor de bosinstandhouding.

Indien op ruime schaal boswerkzaamheden in uitvoering komen, zal ook de werkgelegenheid in aangrenzende sectoren positief worden beïnvloed. Het Boschap deed een dringend beroep op de Vaste Commissie te bevorderen, dat een substantieel gedeelte van de fl 175 miljoen voor de bosbouw wordt bestemd.

Uit een aan de Tweede Kamer gerichte brief van de Minister van Landbouw en Visserij d.d. 4 november 1983 bleek dat eerdergenoemde fl 175 miljoen in 1984 en 1985 als volgt zou worden verdeeld: bosbouw fl 35 miljoen, landinrichting fl 75 miljoen, openluchtrecreatie fl 40 miljoen en natuurbehoud fl 25 miljoen.

De fl 35 miljoen die bestemd zijn voor de bosbouw zullen als volgt worden besteed:

- bosuitbreiding,	particulieren	fl 8,8 min
	staatsboswachterijen	fl 2,0 min
- bosonderhoud,	particulieren	fl 17,2 min
	staatsboswachterijen	fl 3,0 min
- herbeplantingen,	particulieren	fl 4,0 min

7.7 *Onderzoek naar de kwantitatieve en kwalitatieve ontwikkeling van het personeelsbestand in de groene sector*

In 1975 is door het LEI een onderzoek uitgevoerd naar het personeelsbestand bij eigenaren



Loofbos met rijke onderbegroeiing

en beheerders van bossen en natuurterreinen, inlandshouthandelaren, gemeenten, hoveniers- en groenvoorzieningsbedrijven (zie de verslagen over de jaren 1976 tot en met 1979). Dit onderzoek naar de kwantitatieve en kwalitatieve ontwikkeling van het personeelsbestand in de groene sector (bossen, natuurterreinen en beplantingen) werd in 1981 herhaald. Het desbetreffende rapport verscheen ultimo 1982. Uit het onderzoek bleek dat in de groene sector in 1975 in totaal 41.630 personen (28.215 manjaren) werkten. In 1980 bedroeg dit aantal personen 47.995 (31.790 manjaren). Hiervan behoorden in 1980 27.550 personen met een arbeidsvolume van 26.295 manjaren tot de categorie "regelmatig werkzaam personeel" veelal met een vast dienstverband. Deze categorie wordt als volgt onderverdeeld 2.795 bedrijfsleiders, 1.595 werkleiders, 21.840 man uitvoerend personeel en 1.325 man "overig personeel", waaronder wordt verstaan personen belast met voorlichting, rondleiding en toezicht, technische bediening en onderhoud. Vergeleken bij 1975 trad in 1980 in alle categorieën een kleine stijging op met dien verstande dat binnen de categorie uitvoerend personeel bij particuliere eigenaren en inlands rondhouthandel een daling optrad. De categorie "niet regelmatig werkzaam personeel" veelal met een los dienstverband kende in totaliteit in 1980 vergeleken met 1975 een stijging.

In de sector Werkgelegenheidsverruimende Maatregel trad een daling met 325 man op van 2.645 naar 2.320 man. In totaal waren in los dienstverband in 1980 20.440 personen werkzaam (1975 16.945) waaronder 13.500 in W.S.W. verband, 2.320 in W.V.M. verband en 4.620 in ander los dienstverband. Het arbeidsvolume van de gehele categorie "niet regelmatig werkzaam personeel" bedroeg in 1980 5.495 manjaren (1975 4.750 manjaren). Het uitvoerend personeel met een vast dienstverband was als volgt over de diverse eigenaarscategorieën verdeeld.

Uitvoerend vast personeel		1975	1980	procentuele toe- of afname	
				feitelijke situatie	
werkzaam in:	in dienst van:				
Bossen:	Rijksoverheid	650	675	+	4%
	Gemeenten e.d.	250	250		-
	Nat.besch.organisaties	100	120	+	20%
	Particuliere eigenaren	350	310	-	11%
	Overige particulieren ¹⁾	300	250	-	17%
	Inlands rondhouthandel	560	530	-	5%
	Totaal	2.210	2.135	-	3%
Natuurterreinen:	Rijksoverheid	225	245	+	9%
	Nat.besch.organisaties	70	80	+	14%
	Part., gemeenten e.d.	155	130	-	16%
	Totaal	450	455	+	1%
Bepantingen:					
	gemeent.:				
	Gemeenten	11.845	13.600	+	15%
	Hov. en groenv. bedr.	3.400	3.900	+	15%
	Totaal	15.245	17.500	+	15%
partic.:					
	Hov. en groenv. bedr.	1.375	1.750	+	27%
Totaal		19.280	21.840	+	13%

¹⁾ incl. stichtingen, verpleeginrichtingen, cultuurmaatschappijen, verzekeringsmaatschappijen e.d.

7.8 *Veiligheid in de bosbouw*

Het verloop van het aantal zuivere bedrijfsongevallen in de bosbouw in de jaren 1974 tot en met 1983 was als volgt:

1974: 124	1977: 94	1980: 93	1982: 93
1975: 113	1978: 93	1981: 94	1983: 105
1976: 116	1979: 84		

In het najaar 1982 peilde het Bosschap op verzoek van de commissie bosbouwveiligheid door middel van een enquête de behoefte aan regionale arbeidsveiligheidsinstructie voor personeel in dienst van gemeentelijke en particuliere bosbedrijven.

Uit de binnengekomen reacties bleek dat voor een 2e ronde (de eerste ronde vond in 1980 en 1981 plaats) arbeidsveiligheidsvoorlichting bij 70 bedrijven met in totaal 700 man uitvoerend personeel, belangstelling bestond.

In 1983 werden als gevolg daarvan een aantal regionale veiligheidsbijeenkomsten gehouden welke werden verzorgd door de Afdeling Veiligheid en Ergonomie van het Staatsbos-beheer.

In de verslagperiode verschenen de brochures "Veilig werken met slaggereedschap", "Veilig werken met motorzaag" (3e herziene versie) en de samen met het Landbouwschap uitgebrachte brochure over de Arbeidsomstandighedenwet in land-, tuin- en bosbouw. Deze brochures werden op ruime schaal onder werkgevers en werknemers in de bosbouw verspreid. Tevens verscheen in de verslagperiode een Nederlandse uitgave van een uit Zweden afkomstig, rijk geïllustreerd instructieboekje over gebruik en onderhoud van de motorkettingzaag. Dit boekje is voor fl 10,— per exemplaar verkrijgbaar bij het secretariaat van het Bosschap.

7.9 *Nationale bosarbeidswedstrijd 1982*

In 1967 werden tijdens de Bos- Hout- en Recreatiedagen te Apeldoorn in ons land voor de laatste maal bosarbeidswedstrijden gehouden.

In 1982 werd besloten opnieuw bosarbeidswedstrijden te organiseren en hiervan een tweejaarlijks evenement te maken.

Doel van de wedstrijden is enerzijds de aandacht van het publiek te vestigen op de bosarbeid en de vakbekwame en veilige uitoefening daarvan en anderzijds de bosarbeiders uit de bos- en houtsector bijeen te brengen om in een sportieve sfeer hun vakmanschap te tonen.

Aan de op zaterdag 11 september 1982 in de boswachterij "de Lage Vuursche" van het Staatsbosbeheer onder het motto "veilig, vaardig en vakbekwaam werken in de bosbouw" gehouden wedstrijd werd door in totaal 61 bosarbeiders deelgenomen.

De voorwedstrijd vond 's morgens plaats. De finale die 's middags werd gehouden en waaraan 16 bosarbeiders deelnamen werd door naar schatting 3 à 4 duizend toeschouwers bijgewoond.

Winnaar werd de heer C. van der Wal uit Noord-Bergum, tweede werd de heer P. van der Horst te Epe en derde de heer H. van Roy te Eersel.

7.10 *Regeling Subsidie Scholing Leerlingwezen in de Bosbouw*

In 1982 werd voor 52 deelnemers aan de opleiding in het kader van het leerlingstelsel een bijdrage verstrekt op grond van de Regeling Subsidie Scholing Leerlingwezen in de Bosbouw.

In 1983 was dit aantal 62 leerlingen.

Het in totaal hiervoor uitgetrokken bedrag bedroeg fl 12.500,— per jaar.



Een wedstrijd deelnemer in actie

VIII Fiscale Aangelegenheden

8.1 De behandeling van landgoederen in de sfeer van de vermogensbelasting en het successierecht

In het verslag over de jaren 1980 en 1981 werd melding gemaakt van de behandeling van wetsontwerpen tot wijziging van de Wet op de Vermogensbelasting en de Successiewet en de door het Bosschap voor bossen en NSW-landgoederen bepleite faciliteiten. Daarbij werd gewezen op het feit, dat alhoewel tijdens de behandeling van de wetsontwerpen in

de Tweede Kamer zowel van de zijde van de twee regeringspartijen als van de kant van de grootste oppositiepartij amendementen waren ingediend, welke in belangrijke mate aan de verlangens van het Bosschap tegemoet kwamen, de Tweede Kamer uiteindelijk volstond met aanvaarding van een motie van de leden Porthoine en Van Muiden waarin de regering werd verzocht verbeteringen in de waardebepaling van landgoederen te overwegen in de richting van een systeem, waarbij de in de Wet op de Vermogensbelasting voorkomende bedragen voor opengestelde landgoederen en voor de zogenaamde gesloten landgoederen worden gesteld op respectievelijk 1/16 en 1/6 op basis van 80% van de waarde in het economische verkeer; dienovereenkomstige bepalingen in de Natuurschoonwet en de Successiewet in overweging te nemen en de resultaten van deze overweging begin 1981 aan de Kamer voor te leggen.

Ter uitvoering van eerdergenoemde motie van de leden Porthoine en Van Muiden zond de Staatssecretaris van Financien in juni 1981 een nota getiteld "De behandeling van landgoederen in de vermogensbelasting en het successierecht" aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal. De Staatssecretaris concludeerde in deze nota, dat zonder daaraan nadere voorwaarden te verbinden tot instandkoming van de landgoederen de huidige faciliteiten terzake van de waardebepaling van landgoederen niet kunnen worden verruimd.

De Nota van de Staatssecretaris gaf de Vaste Commissie voor Financiën uit de Tweede Kamer aanleiding tot het stellen van vele vragen. Het bestuur van het Bosschap constateerde aan de hand van de antwoorden van de Staatssecretaris dat een beleidswijziging in gunstige zin nog niet dichterbij was gekomen.

Besloten werd deze aangelegenheid te blijven volgen en terzake nadere stappen te nemen zodra dit opportuun is.

8.2 *Rapport Commissie herziening belastinggebied provincies en gemeenten*

Op 16 juni 1983 bracht de in 1982 door de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken geïnstalleerde commissie tot herziening van het belastinggebied van provincies en gemeenten (de Commissie Christiaanse) haar eindrapport aan de regering uit.

In een op 16 november 1983 aan de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken gericht schrijven sprak het Bosschap zijn grote ongerustheid uit over het voorstel van de Commissie Christiaanse om de in artikel 273 van de Gemeentewet opgenomen vrijstelling van onroerend-goedbelasting voor cultuurgrond, die bedrijfsmatig ten behoeve van de bosbouw wordt geëxploiteerd af te schaffen.

Het Bosschap achtte dit voorstel voor het bosbouwbedrijfsleven onaanvaardbaar en wel om de volgende redenen.

- a. Kenmerkend voor de bosbouw is dat zij volledig grondgebonden is en dat derhalve genoeg het gehele in het bosbedrijf geïnvesteerde vermogen is vastgelegd in de productiefactor grond. Heffing van onroerend-goedbelasting van bosgronden zal daardoor dan ook onevenredig zwaar drukken op de bosbedrijven. Het zal neerkomen op een bedrijfsbelasting.
- b. Bosgronden mogen op grond van de bepalingen van de Boswet uitsluitend voor de uitoefening van de bosbouw worden gebezigd. Door de in de Boswet verankerde herplantplicht is het onmogelijk deze gronden te gebruiken voor meer rendabele vormen van bodemcultuur. Dit is een belangrijke beperking; zeker nu het bosbedrijf al vele jaren verlies lijdt. Uit onderzoek van het Landbouw-Economisch Instituut naar de bedrijfsuitkomsten in de particuliere bosbouw blijkt dat het particuliere bosbedrijf over de periode 1975 tot en met 1982 jaarlijks gemiddeld een verlies heeft geleden van fl 97,—

per ha. Dit verlies zou bij heffing van onroerend-goedbelasting van ongeveer fl 14,— per waarde-eenheid van fl 3.000,— met circa fl 30,— per hectare toenemen.

- c. De Commissie Christiaanse beschouwt de onroerend-goedbelasting als een algemene belasting met een objectief zakelijk karakter die op het profijtbeginsel dient te zijn gebaseerd en waarvan de opbrengst is bestemd voor de financiering van allerlei gemeentelijke voorzieningen. De bosbouwondernemer draagt evenwel in de kosten van algemene voorzieningen van gemeenten, evenals iedere andere burger bij via betaling van onroerend-goedbelasting op zijn woning en zijn bedrijfsgebouwen.
- d. De heffing van onroerend-goedbelasting op cultuurgronden wordt door de Commissie Christiaanse mede nodig geacht, omdat in het kader van de Wet Uitkeringen Wegen het eigendom en beheer van wegen van de waterschappen zal worden overgeheveld naar de gemeenten. Dit zou dan voor de gemeenten een lastenverzwaring betekenen.



Een goed ontsloten bos

Het Bosschap achtte dit motief beslist onjuist, omdat slechts een beperkt aantal waterschappen nog wegen in eigendom en beheer heeft. Dit is in het bijzonder het geval in de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Zeeland; gebieden waarbinnen nauwelijks bosbedrijven voorkomen.

In de bosrijke streken is het overgrote deel van de plattelandswegen reeds sedert jaar en dag in beheer bij de gemeenten.

Bovendien drukken de waterschapslasten al zwaar op de bosbedrijven.

- e. Het voorstel van de Commissie Christiaanse om de opbrengst van de onroerend-goedbelasting te verdubbelen en de aldus ontstane verzwaring van de belastingdruk te compenseren door verlaging van het hoge B.T.W. tarief op energiedragers en lastenverlichting in de sfeer van de inkomstenbelasting en de vennootschapsbelasting, zal zo stelde het Bosschap de verlieslijdende bosbedrijven geen soulaas bieden.

Het Bosschap deed een dringend beroep op de staatssecretaris het voorstel van de Commissie Christiaanse om de bosbouw-cultuurgrondvrijstelling in de gemeentelijke onroerend-goedbelasting af te schaffen niet over te nemen.

Heffing van onroerend-goedbelasting van bosgronden zou tot onaanvaardbare lastenverzwaring voor de bosbedrijven leiden. Het voorstel strookt niet met het regeringsbeleid gericht op lastenverlichting voor het bedrijfsleven.

IX Grondzaken en Ruimtelijke Ordening

9.1 De Nota Landelijke Gebieden

In 1977 bood de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening de Nota Landelijke Gebieden aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aan.

De Nota Landelijke Gebieden, die vergezeld ging van de Structuurschets voor de landelijke gebieden, gaat over de ontwikkelingen in de landelijke gebieden voorzover deze ontwikkelingen van belang zijn voor de bestemmingen en het gebruik van de grond voor wonen, verkeer, recreatie, landbouw, bosbouw, natuur en landschap.

De belangrijkste vraagstukken betreffen:

- het toenemende ruimtebeslag voor stedelijke doeleinden, waardoor de landbouw, het landschap en de natuur steeds meer in het gedrang komen;
- de spanning tussen de ontwikkeling van de landbouw ten opzichte van natuur en landschap;
- de leefomstandigheden van de plattelandsbevolking.

Het ruimtelijk beleid in de landelijke gebieden moet zich volgens de Nota richten op:

- het verschaffen van keuzevrijheid en goede ontplooiingskansen van de bevolking van de landelijke zowel als van de stedelijke gebieden. Daartoe wordt in bijzondere mate aandacht besteed aan die groepen die deze ontplooiingskansen thans nog missen, aan de mogelijkheden tot ontplooiing voor diegenen die van de landbouw afhankelijk zijn, aan de leefbaarheid van de kernen en aan recreatiebehoeften van die bevolkingsgroepen, die thans nog over onvoldoende mogelijkheden beschikken;
- het ontwikkelen van verscheidenheid in het ruimtegebruik en het waarborgen en ontwikkelen van verscheidenheid, samenhang en duurzaamheid in het fysisch milieu.

In de nota worden vijf categorieën van gebieden onderscheiden te weten:

- a. gebieden met als hoofdfunctie landbouw;
- b. gebieden met afwisselend landbouw- en andere functies in grotere ruimtelijke eenheden;
- c. gebieden met afwisselend landbouw-, natuur- en andere functies in kleinere ruimtelijke eenheden;
- d. gebieden met als hoofdfunctie natuur;
- e. gebieden binnen de stedelijke invloeden.

De Nota doorliep in de jaren 1977 tot en met 1982 de in de totstandkomingsprocedure voor planologische kernbeslissingen voorziene inspraak en bestuurlijke overlegfasen.

In verband met het feit dat de nota in 1982 in de Tweede Kamer der Staten-Generaal zou worden behandeld wendde het Bosschap zich bij schrijven d.d. 16 april 1982 tot de leden van de bijzondere commissie uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal belast met het voorbereidend onderzoek van de Nota Landelijke Gebieden. Het Bosschap herinnerde daarbij aan zijn in 1977 reeds uitgedragen standpunt en wees er op dat de Nota Landelijke Gebieden de bosbouw te eenzijdig benadert vanuit de belangen van natuur- en landschapsbehoud.

Dit hangt samen met het feit, dat wordt voorbijgegaan aan de omstandigheid dat de bosbouw een vorm is van bodemcultuur. Het leidt tot belangrijke nationaal economische nadelen die zeker in deze tijd ongewenst zijn.

Nationaal economisch gezien mag aldus het Bosschap de betekenis van de houtproductie niet worden onderschat.

De houtverwerkende bedrijven in Nederland (zagerijen, vezelplaat- en papierindustrie, kisten en emballagefabrieken) zijn voor hun grondstofvoorziening thans reeds voor circa 75% aangewezen op de Nederlandse houtproductie.

De ontwikkeling op de internationale houtmarkt is zodanig dat er op moet worden gerekend, dat het steeds moeilijker en dus steeds duurder zal worden om de grondstof hout te importeren. Thans is hiermede per jaar reeds een bedrag van meer dan drie miljard gulden (netto) gemoeid. Bedacht moet bovendien worden, dat de houtexporterende landen zich in toenemende mate gaan richten op de export van halffabrikaten en eindproducten van hout. Voor de houtinvoerende landen betekent dit, dat zij voor iedere m³ hout, die zij niet zelf voortbrengen, halffabrikaten en eindproducten zullen moeten invoeren.

Het equivalent van een hier te lande geproduceerde m³ rondhout kost bij invoer in de vorm van halffabrikaat of eindproduct bij het huidige prijspeil gemiddeld circa fl 400,—; dit is een veelvoud van de prijs van hout op stam welke momenteel gemiddeld circa fl 50,— per m³ bedraagt. Als men al het hier te lande geproduceerde hout zou moeten importeren zou daarmee een bedrag van circa fl 400.000.000,— per jaar gemoeid zijn. Ook moet daarbij nog worden bedacht dat de werkgelegenheid samenhangend met de bewerking van het hout in dat geval ligt buiten onze landgrenzen!

De houtproductie binnen de Nederlandse bossen raakt ook direct de werkgelegenheid. Daarbij moet niet alleen worden gedacht aan de werkgelegenheid in de bosbouw maar ook in de houtverwerkende bedrijven, de kwekerijen van bosplantsoenen en de loonbedrijven in de bosbouw.

Een beleid gericht op een meer natuurlijke ontwikkeling van de bossen waarbij sprake zal zijn van een laag activiteitsniveau in de bossen heeft dus nationaal economisch gezien belangrijke nadelige consequenties. De toch al lage zelfvoorzieningsgraad neemt in dat geval nog verder af, de werkgelegenheid in de bosbouw en in de andere schakels van de bedrijfskolom hout loopt terug, en de samenleving moet jaarlijks voor miljoenen guldens meer aan hout importeren.

Het Bosschap pleitte dan ook voor een eigen plaats van de bosbouw op nationaal niveau

tot uiting komend in een andere omschrijving van de zones. Aan zone D dient de hoofd-functie omschreven als: "Gebieden met afwisselend landbouw, bosbouw, natuur en andere functies in kleinere ruimtelijke eenheden".

Ook aan de omschrijving van zone B dient aldus het Bosschap bosbouw als functie te worden toegevoegd. Deze eigen plaats voor de bosbouw op nationaal niveau, waar de bestemming "bos" of een andere bestemming die recht doet aan de productiefunctie van het bos, op bosgebieden van toepassing moet zijn.

Slechts in uitzonderingen mag de bestemming "natuurgebied" van toepassing zijn.

Van die uitzonderingsgevallen is alleen sprake wanneer er bijzondere natuurwetenschappelijke waarden voorkomen, die een beheer vergen dat op instandhouding daarvan gericht is en die zonder een dergelijk beheer definitief zouden verdwijnen en in de loop van een volgende productiecyclus niet meer zouden terugkeren.

Indien toch zou worden besloten tot een ontwikkeling van bijvoorbeeld natuurwaarden tot een hoger niveau dan hetwelk toch al aanwezig is bij normale uitoefening van de bosbouw, waarbij de houtproductie een belangrijke rol speelt, dan dient dit naar het oordeel van het Bosschap niet te geschieden via de ruimtelijke ordening maar via een op vrijwilligheid gebaseerde beheersregeling die gepaard gaat met een passende vergoeding, waarin mede is verdisconteerd de derving van inkomsten uit houtproductie.

Met nadruk wees het Bosschap erop dat een beleid ten aanzien van de bosbouw zoals wordt voorgestaan in de Nota Landelijke Gebieden en verder voor wat het natuur- en landschapsbehoud betreft, wordt uitgewerkt in het Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud alleen maar kan slagen, indien het door alle betrokkenen in het bosbouwbedrijfsleven wordt aanvaard. In de huidige opzet moet daaraan ten eerste worden getwijfeld.

Derhalve achtte het Bosschap het van het grootste belang, dat de uiteindelijke uitwerking van het bosbouwbeleid in het Meerjarenplan voor de bosbouw op evenwichtige wijze zal geschieden, in die zin dat recht wordt gedaan aan de productiefunctie van het bos naast de andere functies.

9.2 *De aanwijzing van de Misperleindse en Neterselse Heide tot beschermd natuurmonument in de zin van de Natuurbeschermingswet*

Naar aanleiding van de beschikking d.d. 5 juli 1982 (de overwegingsbeschikking) waarbij de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk het voornemen kenbaar maakte te willen overgaan tot de aanwijzing van het gebied "Misperleindse en Neterselse heide" tot beschermd natuurmonument in de zin van de Natuurbeschermingswet, wendde het Bosschap zich bij schrijven d.d. 25 augustus 1982 tot het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant, dat terzake aan de Minister van C.R.M. advies diende uit te brengen.

Het Bosschap wees er op, dat een groot gedeelte van het bosareaal dat de Minister van C.R.M. overweegt tot beschermd natuurmonument aan te wijzen, reeds ongeveer 80 jaren eigendom is van de N.V. Levensverzekeringsmaatschappij "Utrecht". Gedurende deze lange periode heeft deze maatschappij getracht bij het bosbeheer bij voortduring een goede synthese te vinden tussen op houtproductie gerichte bosbouw en de andere functies van het bos. Dat dit laatste gelukt is blijkt wel uit het feit, dat in het betreffende gebied thans nog de in de beschikking opgesomde waarden aanwezig zijn.

Kennelijk hebben de beheersdaden die in de loop van deze eeuw door de huidige eigenaar zijn gesteld, een positief effect gehad. Er werd in dit verband verder gewezen, dat het beheer van het bos op het landgoed "de Utrecht" sedert 1977 geschiedt op basis van een door de directeur van het Staatsbosbeheer goedgekeurd beheersplan, krachtens de Beschikking bosbijdragen.

Dit beheersplan is in 1977 tot stand gekomen na overleg met zowel de houtvester als de natuurbeschermingsconsulent van het Staatsbosbeheer. Het natuurgebied op het landgoed valt onder de Beschikking natuurbijdragen.

Na nader te zijn ingegaan op een aantal in het betreffende gebied uitgevoerde beheersmaatregelen, zoals dunningen welke de minister kennelijk negatief wenste te beoordelen, waarbij er op werd gewezen dat ook in het verleden dergelijke beheersmaatregelen werden genomen, kwam het Bosschap tot de conclusie dat er geen aanleiding bestond het gevoerde beheer te veroordelen. Dit oordeel werd bevestigd in door onafhankelijke deskundigen op het gebied van het bosbeheer uitgebrachte rapporten inzake het op de aangewezen terreinen uitgevoerde beheer.

De voorgenomen aanwijzing van grote delen van het landgoed "de Utrecht" tot beschermd natuurmonument betekent, zo stelde het Bosschap, dat omvangrijke arealen productiebos tot natuurgebied worden bestemd. Het tot nog toe gevoerde beheer, dat gericht was op de houtproductie, en dat in hoge mate rekening hield en houdt met de andere functies van het bos, zou dan plaats moeten maken voor een beheer gericht op geen houtproductie of sterk verminderde houtproductie. Of daardoor de natuur- en landschapsaspecten van het bos beter tot hun recht zullen komen moet worden afgewacht. Omtrent de resultaten van een beheer van bos gericht op "niets doen", dat de minister voorstaat, is namelijk niets met zekerheid te zeggen. Wel is met zekerheid te stellen, dat de betreffende bosgronden door de aanwijzing tot beschermd natuurmonument in waarde zullen dalen en dat de inkomsten uit het bosbedrijf zullen verminderen, terwijl bovendien de werkgelegenheid zal afnemen. Op deze gevolgen van de aanwijzing werd in de Beschikking op geen enkele wijze ingegaan: zelfs niet in de toelichting.

Met de aanwijzing van productiebossen tot beschermd natuurmonument wordt een beleid ontwikkeld, aldus het Bosschap, dat - zeker als het ook elders tot soortgelijke aanwijzingen gaat komen - consequenties zal hebben voor de binnenlandse houtproductie, terwijl in het licht van de ontwikkelingen op de internationale houtmarkt het bosbouwbeleid in Nederland en in de overige West-Europese landen er juist in toenemende mate op wordt gericht tot vergroting van de houtproductie te komen. Het een staat dan ook op gespannen voet met het ander. Bij aanwijzingen als de onderhavige zijn duidelijk bodemproductieaspecten in het geding, waarover overleg met de Minister van Landbouw en Visserij behoort plaats te vinden.

Het Bosschap was uit niets gebleken, dat zodanig overleg is gepleegd.

Het had het Bosschap onaangenaam getroffen, dat de Minister van C.R.M. omtrent het voornemen om tot aanwijzing van het betreffende gebied tot beschermd natuurmonument over te gaan geen contact heeft opgenomen met de eigenaren. Een terzake tot de Minister gerichte brief van de N.V. Levensverzekeringsmaatschappij Utrecht van 23 april 1981, die inhaakte op beschuldigingen van de Stichting Brabantse Milieufederatie, werd eerst op 30 juni 1982 beantwoord. In dat schrijven kondigde de minister de beschikking inhoudende het voornemen tot aanwijzing als beschermd natuurmonument aan, en wel op zeer korte termijn.

Naar de overtuiging van het Bosschap was hier gehandeld in strijd met het beginsel van behoorlijk bestuur.

Aan dat beginsel zou recht zijn gedaan indien van de zijde van het Ministerie van C.R.M. in overleg met de eigenaren van de betreffende terreinen zou zijn gezien of en zo ja, in hoeverre de door de Stichting Brabantse Milieufederatie geuite beschuldigingen juist waren en op welke wijze eventueel een oplossing zou kunnen worden bereikt. Een dergelijke aanpak zou beter zijn overgekomen bij de betrokken eigenaren/beheerders en meer in het belang van de zaak zijn geweest dan de gevolgde gedragslijn, die elementen van overrompeling in zich heeft.

De beleidsontwikkeling met betrekking tot de toepassing van de Natuurbeschermingswet ten aanzien van bossen, die zich in de aanwijzing van productiebossen van het landgoed "de Utrecht" tot beschermd natuurgebied aftekent, zal zo stelde het Bosschap, zijn negatieve uitwerking op de bosbouwsector en op de bosinstandhouding hier te lande niet missen. De belangstelling van particulieren voor investering of belegging van gelden in de bosbouw zal erdoor afnemen. Daardoor wordt het op bosinstandhouding gerichte beleid van de overheid doorkruist.

De bosbouwsector heeft er naar de mening van het Bosschap behoefte aan dat de beleidsontwikkeling ten aanzien van de bossen en de bosbouw, die met de totstandkoming van de Beschikking bosbijdragen in 1977 is ingezet en die gericht is op een goede functionering van de bossen zowel op het vlak van de houtproductie als uit overwegingen van natuur- en landschapsbehoud en van openluchtrecreatie, verder wordt ontwikkeld. Dat zal de beste waarborg inhouden voor evenwichtigheid in het beleid voor wat de verschillende door het bos te vervullen functies betreft.

Op grond van de hiervoor genoemde overwegingen drong het Bosschap er bij het College van G.S. van Noord-Brabant op aan, in zijn beschouwingen als bedoeld in artikel 8 lid 4 van de Natuurbeschermingswet, de voorgenomen aanwijzing van bossen en andere gronden met een productiefunctie tot beschermd natuurmonument af te wijzen.

Op 4 juli 1983 trof de Minister van Landbouw en Visserij in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Milieubeheer een definitieve beschikking tot aanwijzing van het betreffende gebied als beschermd natuurmonument. De bezwaren tegen de voorgenomen aanwijzing hebben er toe geleid, dat de bewindslieden besloten tot een - niet overzichtelijke - driedeling in de vergunningsvereisten van bossen op grond van verschillen in het vegetatiebeheer, hetgeen naar hun oordeel zou leiden tot beperkingen in dat vegetatiebeheer slechts dan, als de waarde van het gebied daartoe aanleiding geeft.

De driedeling, zo stelde de Minister van Landbouw en Visserij in een aan het Bosschap gerichte brief d.d. 14 september 1983, doet recht aan door het Bosschap bij schrijven d.d. 20 juli 1983 bepleite verlangen, terwijl daarnaast tevens de benodigde bescherming van de belangen uit een oogpunt van natuur en landschap wordt geboden.

Het Bosschap ging op 13 september 1983 tegen de aanwijzingsbeschikking in beroep bij de Afdeling Geschillen van Bestuur van de Raad van State.

Kort samengevat werden in het beroepschrift onder meer de volgende argumenten tegen de aanwijzing ingebracht:

- onvoldoende argumentatie en motivering om de aanwijzing te rechtvaardigen;
- onduidelijkheid omtrent de status van de toelichting bij de beschikking en daarmee samenhangende onduidelijkheid t.a.v. de rechtsgevolgen van beschikking;
- de introductie in de beschikking van een element van op te leggen positieve beheersbeïnvloeding dat de Natuurbeschermingswet niet kent;
- aantasting van de rechtszekerheid;
- te verwachten verminderde bereidheid die een dergelijke aanwijzing bij particulieren te weeg zal brengen om gelden in de bosbouw te investeren en nieuwe bossen aan te leggen.

De beslissing van de Kroon op het beroepschrift was eind 1983 nog niet getroffen.

9.3 *Toezicht in de bossen*

Op 14 juli 1982 wendde het Bosschap zich terzake van het toezicht in bossen tot de Ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie; dit omdat het Bosschap de laatste jaren bij

voortdurend en in toenemende mate klachten bereikten over de vermindering van het toezicht dat van overheidswege door de politie in bosgebieden wordt uitgeoefend, terwijl het bezoek aan deze gebieden juist belangrijk is toegenomen. Onder het groeiend aantal bezoekers bevinden zich in toenemende mate personen, die zich niet correct gedragen. Dit blijkt uit de onrustbarende toename van vernielingen en van diefstal van hout, van jong plantsoen en van kerstdennen, om van de activiteiten van stropers, die grote schade toebrengen aan de fauna, nog maar te zwijgen. Eveneens werd een toename geconstateerd van verwilderde huisdieren, alsmede het illegaal storten van afval. Deze ontwikkelingen, die het Bosschap met zeer grote zorg vervulden, kunnen alleen maar worden teruggedrongen door een effectieve surveillance door de politie en door het veelvuldige inzetten van het zogenaamde detachement Veldpolitie. De plaatselijke politie blijkt daartoe evenwel niet in staat, omdat men niet de beschikking heeft over voldoende mankracht. Dientengevolge dreigt de hiervoor gesignaleerde ontwikkeling zich voort te zetten en naar verwachting in verband met het feit dat - zeker gedurende de vakantiemaanden - meer recreanten dan in de achter ons liggende jaren zich in de bossen ophouden, zelfs uit te breiden. Het Bosschap achtte de vernielingen etcetera onaanvaardbaar en deed dan ook een dringend beroep op de bewindslieden meer personeel voor het uitoefenen van toezicht in de bosgebieden beschikbaar te stellen.

In dit verband wees het Bosschap er voorts op, dat de effectiviteit van het toezicht in de bossen ook kan worden vergroot door meer ruimte te geven aan het instituut van onbezoldigd ambtenaar van het korps Rijks- of gemeentepolitie. Dit instituut staat de laatste jaren duidelijk op de tocht, waardoor minder beëdigde jachtopzieners dan in het verleden als opsporingsambtenaar kunnen optreden, terwijl dit in verband met de toegenomen agressiviteit van de huidige recreant, wel gewenst is.

Naar het oordeel van het Bosschap diende ook hierin verandering te komen en zouden op ruimere schaal jachtopzieners als opsporingsambtenaar moeten worden beëdigd. Het Bosschap drong er bij de minister met klem op aan zulks te bevorderen.

Op 17 mei 1983 berichtte de Minister van Justitie mede namens zijn ambtgenoot van Binnenlandse Zaken dat zij op grond van ingewonnen ambtsberichten bij enkele politiecorpsen van bosrijke gemeenten en bij Procureurs-Generaal de ongerustheid van het Bosschap omtrent het steeds toenemend aantal diefstallen, vernielingen en andere strafbare gedragingen m.b.t. de bossen in zijn algemeenheid niet delen.

Waar sprake is van toenemend strafbaar gedrag wordt doorgaans effectief door de rijks- en gemeentepolitie alsmede de onbezoldigde ambtenaren opgetreden. Wel geven de Procureurs-Generaal enkele gebieden aan waar het toezicht beter zou kunnen verlopen. De bewindslieden geven het Bosschap in overweging om daar waar zich concrete problemen voordoen, deze aan de plaatselijk bevoegde autoriteiten voor te leggen.

Zij wijzen de bepleite uitbreiding van rijks- of gemeentepolitie af en merken op dat het toezicht in de bossen niet alleen een zaak is van de reguliere politie, maar veelal ook van onbezoldigde ambtenaren van rijks- en gemeentepolitie, zoals jachtopzichters en van bijzondere opsporingsambtenaren, zoals milieu-ambtenaren e.d.

Een interdepartementale werkgroep "onbezoldigde ambtenaren van politie" bereidt een rapport voor, waarin o.m. eisen worden geformuleerd voor de opleiding, alsmede richtlijnen worden gesteld voor de aanwijzing van onbezoldigden.

9.4 *Ontwerp recreatie basisplan Utrechtse Heuvelrug en Vallegebied*

Bij schrijven d.d. 15 juli 1982 gericht aan het recreatieschap Utrechtse Heuvelrug en Val-

leigebied, reageerde het Bosschap op het ontwerp recreatie-basisplan voor de Utrechtse Heuvelrug en het Valleigebied.

Het Bosschap constateerde dat het recreatie-basisplan niet de gehele Utrechtse Heuvelrug bestrijkt en dat zulks ongetwijfeld te wijten is aan het feit, dat enkele gemeenten op de Heuvelrug geen deelnemers zijn aan het recreatieschap. Uit de tekst van het ontwerpplan kwam naar het oordeel van het Bosschap onvoldoende naar voren, welke consequenties recreatieve ontwikkelingen in dat buiten het plan vallende gebied van de Heuvelrug hebben op de werking van het recreatie-basisplan.

Voor het gebied van de Heuvelrug, dat een geheel vormt, lijkt een goede coördinatie dan ook een eerste vereiste.

Het Bosschap wees erop, dat tot de uitgangspunten voor het opstellen van het plan enkele beleidsstukken van de rijksoverheid werden gerekend, die nog niet zijn vastgesteld en welke dus nog gewijzigd kunnen worden. Het achtte dit onjuist, omdat daardoor de schaduwwerking die dergelijke beleidsvoornemens toch al hebben, wordt versterkt. In dit verband werd onderstreept dat het Bosschap kritisch stond ten opzichte van de gedachtengang in de Nota Landelijke Gebieden en de uitwerking daarvan in met name het Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud.

De bossen worden daarin te eenzijdig benaderd vanuit een op behoud van natuur en landschap gerichte visie. Dat gaat ten koste van de houtproductie-functie.

In het algemeen hebben bossen een functie voor houtproductie, recreatie en natuur- en landschapsbehoud. Voor de eigenaren staat in de meeste gevallen evenwel de houtproductie centraal.

Door in het ontwerpplan de functie van het bos voor de recreatie en voor natuur- en landschapsbehoud uitvoerig te beschrijven, zonder voldoende aandacht te besteden aan de economische aspecten van de bosbouw inclusief de houtproductie, wordt het beeld van het Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud nog eens extra versterkt.

Bij de recreatie gaat het in wezen om medegebruik van gronden die bedrijfsmatig bij de bosbouw in gebruik zijn.

Aangezien het recreatie-basisplan overname van haar ideeën in bestemmingsplannen aanmoedigt, bestaat het gevaar aldus het Bosschap dat gemeenten maar al te gauw bestemmingen zullen gaan leggen, die geen recht doen aan de houtproductiefunctie. Dat geldt met name voor die gebieden, waar het plan erg gedetailleerd is, zoals den Treek.

In het ontwerpplan diende - meer dan nu het geval is - aangegeven te worden, dat het overleg met de eigenaren in het gebied primair staat. Indien een eigenaar zijn bezit door uit het plan voortvloeiende activiteiten niet meer optimaal kan exploiteren behoren volgens het Bosschap de kosten daarvan niet voor zijn rekening te komen. In dat kader is verwerking van de voorgestelde activiteiten in de beheersplannen, die in overleg tussen eigenaar en Staatsbosbeheer worden opgesteld, voor de hand liggend.

Bij de planologische regeling in bestemmingsplannen kan de gemeente zich dan beperken tot de bestemming "bos" voor bosgebieden.

Met betrekking tot de in het ontwerpplan besproken afsluiting van wegen in bosgebieden meende het Bosschap dat dit er niet toe mag leiden dat deze bossen minder goed bereikbaar worden voor de brandweer. In principe dienen deze wegen voor brandbestrijding toegankelijk te blijven.

Bovendien moet in het oog worden gehouden, dat het afsluiten van boswegen er niet toe leidt, dat de eigenaar bij de exploitatie van zijn bezit wordt gehinderd.

Indien een bosgebied totaal voor de recreatie wordt afgesloten, dient bovendien door tij-

dig overleg te worden voorkomen, dat dit gevolgen heeft voor de toekenning van de bosbijdrage van de betrokken eigenaar.

Tenslotte merkte het Bosschap op, dat toename van de recreatie ertoe kan leiden, dat meer toezicht nodig is om te voorkomen dat schade en overlast ontstaan voor de betrokkenen in het gebied.

In het ontwerp recreatie-basisplan zou daaraan meer aandacht moeten worden besteed.

9.5 *Structuurschema Buisleidingen*

In de verslagperiode - op 15 april 1982 - verscheen het structuurschema Buisleidingen, waarin de regering haar beleidsvoornemens met betrekking tot de aanleg van buisleidingen kenbaar maakte.

Het structuurschema doorloopt de procedure voor de planologische kernbeslissing (P.K.B.)

In zijn reactie d.d. 14 september 1982 vroeg het Bosschap zich af of het wel nodig en raadzaam was om de mogelijke trajecten voor de aanleg van buisleidingen door middel van een structuurschema aan te wijzen.

Het door het schema aangegeven systeem van planologische reservering brengt een grote mate van onzekerheid met zich.

De planologische claim, die terwille van in de toekomst eventueel te realiseren leidingen op gronden wordt gelegd, zal een beperking van ontwikkelingsmogelijkheden voor de grondgebruiker betekenen. Schadevergoeding op grond van artikel 49 Wet Ruimtelijke Ordening kan in dat geval de oplossing betekenen. Wanneer achteraf een leiding vanwege veranderde economische omstandigheden niet gerealiseerd wordt is die schadevergoeding evenwel overbodig geweest. Door het aangeven van de trajecten van buisleidingen in dit schema wordt tevens in flinke mate aan flexibiliteit ingeboet om op andere economische omstandigheden te reageren.

Al met al vroeg het Bosschap zich af, of het nemen van beslissingen ad hoc toch niet raadzaam is dan een regeling via een structuurschema.

Voorts wees het Bosschap er op, dat bij het aangeven van de relaties met andere beleidsterreinen in het structuurschema, de bosbouw niet wordt genoemd.

Juist bij de bosbouw evenwel kan de aanleg van een buisleiding ingrijpende gevolgen hebben. Na aanleg is de grond boven de leiding immers niet meer bruikbaar voor bosbouw. Indien het toch tot een planologische reservering mocht komen is zowel uit een oogpunt van houtproductie als voor landschappelijk aanzien een leidingenstrook door bossen te prefereren boven een leidingenzône. Het Bosschap plaatste dan ook vraagtekens bij de voorkeur van het Rijk voor een leidingenzône door het bosrijke Oost-Nederland.

9.6 *Bosaanleg in Zuidelijk Flevoland*

Naar aanleiding van de ontwikkelingen met betrekking tot de bosaanleg in Zuidelijk Flevoland, wendde het Bosschap zich in 1983 twee maal, t.w. op 3 februari en op 9 mei tot de Minister van Verkeer en Waterstaat. Ook werd een schrijven verzonden inzake de actualisering van het Verkavelingsplan voor het Oostelijk deel van Zuidelijk Flevoland aan de Hoofddirecteur van de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders.

Het Bosschap was verontrust door de inhoud van de ruimtelijke plannen die voor Zuidelijk Flevoland werden gemaakt, omdat de stellige indruk bestond dat er in Zuidelijk Flevoland aanmerkelijk minder bos zal worden aangelegd, dan op regeringsniveau is bepaald. Het Bosschap wees er op dat in de Nota Landelijke Gebieden de aanleg van een derde deel van 30.000 tot 35.000 ha bos in de Zuidelijke IJsselmeerpolders wordt aangekondigd. De Nota heeft daarbij onmiskenbaar het oog op "multifunctioneel" bos; bos dus, waarin de



Jong bos in Zuidelijk Flevoland

functies op het gebied van houtproductie, recreatie en natuur allen worden vervuld, zij het dat een of enkele functies in bepaalde gevallen geaccentueerd kunnen worden.

In het convenant - op basis waarvan overleg is gepleegd over de verlegging van het tracé van de Flevo-spoorlijn - is het areaal bos dat tot 1990 in Zuidelijk Flevoland zal worden aangelegd nader bepaald op circa 9.000 ha.

Het Bosschap heeft - toen het instemde met de tracéverlegging - nadrukkelijk gesteld, dat de voorgenomen aanleg van tenminste 10.000 ha bos dient te worden gerealiseerd. De in het convenant voorziene oppervlakte bos betekent al een inkrimping ten opzichte van het in de Nota Landelijke Gebieden voorziene bosareaal.

Een nog verdere inkrimping van dat areaal is - gezien het belang van bossen voor de samenleving - volstrekt onaanvaardbaar.

Op grond van allerlei voor het betreffende gebied in voorbereiding zijnde ruimtelijke plannen en andere ter beschikking staande gegevens, had het Bosschap de stellige overtuiging, dat in Zuidelijk Flevoland beduidend minder bos zal worden aangelegd dan in het convenant is aangegeven. Oorzaak daarvan was vooral het feit, dat in de plannen allerlei beplantingen, die niet kunnen worden aangemerkt als bos met een multifunctioneel karakter als bedoeld in de Nota Landelijke Gebieden, wel als bos worden aangeduid.

Het Bosschap bestreed dan ook de interpretatie van de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders over de in het convenant neergelegde afspraken over de aanleg van bossen in Zuidelijk Flevoland en drong aan op een correcte uitvoering van dit convenant.

Het aan te leggen bos zal overeenkomstig het gestelde in de Nota Landelijke Gebieden functies moeten vervullen op het gebied van houtproductie, recreatie en natuur.

In zijn brief van 9 mei aan de Minister van Verkeer en Waterstaat wees het Bosschap er op dat de Ministers van Landbouw en Visserij en van Economische Zaken - die een af-

schrift van de brief van 3 februari was toegezonden - het Bosschap hadden bericht dat de in het convenant neergelegde afspraken op het gebied van de aanleg van bossen in Zuidelijk Flevoland, behoren te worden nagekomen.

9.7 *Deregulering*

In het regeerakkoord en de regeringsverklaring heeft de regering een aantal voornemens op het gebied van deregulering (vermindering en vereenvoudiging van regelgeving door de overheid) ontvouwd.

Het Bosschap stelde in een brief aan de Minister van Landbouw en Visserij d.d. 21 juli 1983 dat het met het streven naar deregulering instemde en dat de deregulering ook voor het bosbedrijfsleven van belang kan zijn.

Het deed derhalve suggesties op het gebied van de verkorting van procedures op grond van de Wet op de Ruimtelijke Ordening, beperking van de detailzucht in bestemmingsplannen, de relatie bestemmingsplan-Boswet en de afstemming in de procedures van bestemmingsplan en Ontgrondingswet.

Verder pleitte het voor beperking van de toepassing van de Natuurbeschermingswet, voor meer duidelijkheid en doorzichtigheid in structuurschema's en andere planologische kernbeslissingen en een goede aansluiting van regionale bosplannen en streekplannen.

9.8 *Milieu-effect-rapportage*

Besluiten terzake van activiteiten die belangrijke nadelige gevolgen kunnen hebben voor het milieu zullen als een daartoe strekkend wetsvoorstel tot wet wordt verheven eerst worden genomen na overweging van de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven daarvoor en van de gevolgen van die activiteiten en van die alternatieven voor het milieu op de grondslag van een daarover opgesteld aan een openbare gedachtenwisseling onderworpen stuk. Dergelijke activiteiten zijn dan "M.E.R. plichtig". Naar aanleiding van het



Meting van zure depositie

wetsontwerp inzake de milieu-effect-rapportage (M.E.R.) en het advies van een drietal ingenieursbureau's met betrekking tot de besluiten, die voor M.E.R. plicht in aanmerking dienen te komen, wendde het Bosschap zich bij schrijven d.d. 14 juni 1983 tot de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

Het Bosschap constateerde op grond van het wetsontwerp, dat aan de verplichting een M.E.R. op te stellen zware inhoudelijke en procedurele vereisten zijn verbonden. Voorts brengt het opstellen van een M.E.R. hoge kosten met zich. Het Bosschap sloot zich dan ook volledig aan bij de gedachte in de toelichting op het wetsontwerp, dat toepassing van dit instrument slechts in een relatief gering aantal gevallen dient plaats te hebben.

Naar de mening van het Bosschap dient het instrument van de M.E.R. dan ook beperkt te blijven tot grootschalige activiteiten in de sfeer van bestemming en inrichting. Bijzonder verbaasd was het Bosschap derhalve over het advies van de ingenieursbureau's. In dit advies worden besluiten met betrekking tot een groot scala van activiteiten M.E.R. plichtig geacht. Dat kan nimmer de bedoeling van het wetsontwerp zijn geweest. Absoluut onaanvaardbaar acht het Bosschap het voorstel om een aantal besluiten in de sfeer van het beheer van terreinen M.E.R. plichtig te maken. Het kader, waarbinnen beheersactiviteiten kunnen plaatsvinden wordt immers geschapen door de besluiten betreffende bestemming en inrichting. Naast M.E.R.plicht voor die besluiten is het ongewenst ook nog eens voor besluiten betreffende het beheer een M.E.R.plicht in te stellen.

Voorts wees het Bosschap erop dat juist beheersplannen mede met het oog op de belangen van natuur en milieu worden opgesteld. M.E.R. plicht voor besluiten betreffende deze plannen is derhalve overbodig.

X Maatregelen ter bescherming van bossen tegen luchtverontreiniging

In de verslagperiode werd meer en meer duidelijk dat de sluipende aantasting van bomen



Onderzoek van luchtverontreinigingsschade

door luchtverontreiniging zeer ernstige vormen aanneemt. Zo werd ultimo 1983 bekend dat in West-Duitsland reeds 2 miljoen ha (30% van het totale bosareaal) in meerdere of mindere mate was aangetast. Vooral de aantasting van de grove den, een ook in ons land veel voorkomende boomsoort, was in dat jaar zeer snel toegenomen.

Ook in Nederland werd in 1983 duidelijk zichtbare schade aan bossen geconstateerd, welke aan luchtverontreiniging wordt toegeschreven.

Gevreesd wordt voor omvangrijke kapitaalvernietiging in de bosbouw, verstoring van de houtmarkt, verlies van arbeidsplaatsen en een ingrijpende aantasting van het natuurlijk milieu en het landschap.

De vice-voorzitter van het Bosschap Mr. B. van Vloten, stelde tijdens een in november 1983 in Den Bosch gehouden symposium over zure regen dat in de komende vijf jaren de uitstoot van zwaveldioxide, stikstofdioxide, ammoniak en lood in ons land met tenminste de helft moet worden verminderd. Met het nemen van maatregelen kan naar de mening van het Bosschap niet worden gewacht tot het ingewikkelde mechanisme dat met luchtverontreiniging samenhangt volledig ontrafeld is.

Voorts werd gepleit voor plaatsing van meetstations in de Nederlandse bossen om de ontwikkelingen op het gebied van luchtverontreinigingsschade goed te kunnen volgen.



Zaadoogst



Zaadeest

XI Zaadcomité

Het Zaadcomité dat tot taak heeft te bevorderen dat voldoende genetisch optimaal zaad beschikbaar komt voor de teelt van plantsoen bestemd voor de Nederlandse bos- en landschapsbouw beraadde zich over de gevolgen voor de Nederlandse bosplantsoenkwekers en boomzaadhandel van door Duitse boomzaadfirma's in de handel gebrachte valse herkomstcertificaten. Deze vervalsingen, die onder meer betrekking hadden op eikels afkomstig uit Nederland hebben geleid tot een drastische vermindering van de uitvoer van eikels en eikeplantsoen naar de Bondsrepubliek. De Duitse bosbouwwereld vertrouwde namelijk de herkomstcertificaten van zaden en plantsoen niet meer.

Het comité nam met instemming kennis van de pogingen van de Nederlandse boomzaadhandel, bos- en haagplantsoenkwekers en de Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor Boomkwekerijgewassen om de Duitse beleidsorganen te overtuigen van de zorgvuldige begeleiding, de bepaling van identiteit en kwaliteit en de controle daarop van het in Nederland gebruikte bosbouwkundig uitgangs- en teeltmateriaal.



Bewaring van zaad

In verband met de toepassing van artikel 15 lid 1 van de E.G. richtlijn betreffende het in de handel brengen van bosbouwkundig teeltmateriaal vroeg het Zaadcomité import-machtigingen voor de seizoenen 1982-1983 en 1983-1984 aan bij de Europese Commissie voor bepaalde hoeveelheden zaden van naaldbout- en loofhoutgewassen uit landen buiten de Europese Gemeenschap.

XII Boomfeestdag

De boomfeestdag werd in 1982 in 585 gemeenten gevierd. Er namen in totaal 120.000 kinderen aan deel.

In 1983 bedroeg het aantal deelnemende kinderen 110.000, verdeeld over 565 gemeenten.

XIII Inzending Bos en Hout op Floriade 1982

Onder auspiciën van de Stichting Bos en Hout te Wageningen was het Boschap tezamen met de departementen van Landbouw en Visserij en van Economische Zaken, het Konink-

lijk Instituut voor de Tropen en een aantal organisaties en bedrijven uit de bos- en houtsector met een gezamenlijke inzending vertegenwoordigd op de Floriade 1982 te Amsterdam.

De inzending waarvan het motto luidde "Leven met hout" werd door de Floriade keuringscommissie bekroond met de Grote Gouden Medaille met lof van de jury.



Floriade 1982

XIV Bosbrandweer

14.1 Algemeen

In de provincie Drenthe werd door de Stichting Bosbrandbestrijding in de Drie Noordelijke Provinciën een begin gemaakt met vliegtuigsurveillance op brandgevaarlijke dagen boven de in die provincie gelegen bossen en natuurterreinen.

De Stichting Bosbrandweer Nijmegen en Omstreken werd opgeheven. Haar taak op het gebied van de bosbrandpreventie werd overgenomen door de regionale brandweer Nijmegen en Omstreken.

De zomer van 1982 was zeer warm, met perioden van langdurige droogte. In totaal werden in dat jaar 213 brandgevallenesignaleerd. Dit aantal ligt zoals de volgende gegevens aantonen beneden het gemiddelde over de periode 1977 tot en met 1980.

Ook de zomer van 1983 (juli en augustus) was extreem warm en droog. In die maanden vonden dan ook vele branden plaats.

jaar	aantal branden	verbrande oppervlakte in ha.			schade in gulden
		bos	natuurterrein	totaal	
1925 t/m 1939*	241	305	1893	2198	91.000
1940 t/m 1944*	381	660	2020	2680	235.000
1945 t/m 1955*	315	249	947	1196	113.365
1956 t/m 1965*	358	200	639	839	262.849
1966 t/m 1976*	267	220	585		538.893
1977 t/m 1980*	277	231	492	723	649.465
1980	282	153	306	456	747.988
1981	88	12	38	50	40.313
1982	213	40	645	685	115.393
1983	127	20	379	399	56.913

* gemiddeld

14.2 Voorlichting en propaganda

In de verslagperiode verscheen mede dankzij een financiële bijdrage van de Onderlinge Bossenverzekering Maatschappij U.A. Arnhem een herziene versie van het cursusboekje "De bestrijding van bos- en heidebranden". Herziening van het boekje was nodig geworden door de modernisering van het brandweermaterieel, zowel op het terrein van verbindingsmiddelen als dat van de blusvoertuigen, de snel voortschrijdende regionalisatie van de brandweer, de inzet van patrouillevliegtuigen bij bewaking, melding en alarmering alsmede door de wijziging van de Bosbrandverordening Bosschap per 1 juli 1980.

Voorts verscheen de speciaal op de lagere schooljeugd afgestemde folder "Natuur is veel te fijn voor vuur".

Uitgave en verspreiding was mogelijk mede dankzij financiële bijdragen van de A.M.E.V., de Onderlingen Bossenverzekeringsmaatschappij en het Nationaal Brand Preventie Instituut.



Bewakingstoren

XV In- en uitvoer van hout in 1982

omschrijving sortiment	invoer		uitvoer	
	m ³	fl 1000	m ³	fl 1000
palen van naaldhout (lengte 6 t/m 18 m) (geïnjecteerd of geïmpregneerd)	149	21	10.547	886
onbewerkt okoeméhout	21.771	9.284	-	-
onbewerkt limbahout	18	9	-	-
onbewerkt obéchéhout	3.445	1.335	112	44
onbewerkt sipohout	3.199	2.280	480	331
onbewerkt makoréhout	1.104	705	86	61
onbewerkt azobéhout	61.791	21.638	822	344
ander onbewerkt tropisch loofhout	27.334	14.928	6.911	3.863
tropisch loofhout vierkant behakt of bezaagd	6.830	4.410	5.015	3.709
gezaagd limbahout dikte meer dan 5 mm	361	263	-	-
gezaagd sipohout dikte meer dan 5 mm	1.549	1.617	800	894
gezaagd merantihout dikte meer dan 5 mm	285.295	187.362	69.684	63.367
gezaagd azobéhout dikte meer dan 5 mm	25.082	16.214	6.224	5.826
ander gezaagd tropisch loofhout dikte meer dan 5 mm	151.377	113.470	24.609	24.224
tropisch loofhout in platen dikte 1 mm of minder	2.048	5.754	3.558	8.515
tropisch loofhout in platen dikte meer dan 1 mm	13.057	12.540	881	1.298
ander hout in platen dikte 1 mm of minder	7.408	17.839	2.078	7.779
ander hout in platen dikte meer dan 1 mm	23.467	15.469	3.445	1.812
onbewerkt zaaghout en hout om te worden gesneden of geschild van eik	15.871	4.870	1.551	576
onbewerkt zaaghout en hout om te worden gesneden of geschild van beuk	36.745	6.094	2.013	323
onbewerkt zaaghout en hout om te worden gesneden of geschild van populier	42.917	3.990	4.220	550
onbewerkt zaaghout en hout om te worden gesneden of geschild van noten	190	197	1	3
gezaagd eikehout dikte meer dan 5 mm	106.813	114.970	16.882	20.062
gezaagd beukehout dikte meer dan 5 mm	33.744	13.200	4.287	1.927
gezaagd populierehout dikte meer dan 5 mm	8.539	2.785	1.261	624
gezaagd notehout dikte meer dan 5 mm	120	99	88	170
ander gezaagd hout dikte meer dan 5 mm	15.276	12.225	11.790	13.399
onbewerkt pulphout en naaldhout 1)	143.831	10.375	251.816	14.697
onbewerkt zaaghout en hout van naaldhout bestemd om te worden gesneden of geschild	14.435	1.692	7.566	679
mijnhout van onbewerkt naaldhout	962	102	18.849	2.205
onbewerkte palen van naaldhout voor bovenleidingen van telefoon, telegraaf of electriciteit	217	31	-	-
onbewerkte heipalen van naaldhout	38.053	4.554	205	12
onbewerkt naaldhout voor andere doeleinden	67.793	7.790	59.735	4.843
naaldhout vierkant behakt of bezaagd	4.516	1.649	1.153	925
ander hout, vierkant behakt of bezaagd	3.749	2.567	797	763
gezaagd naaldhout lengte t/m 1.25 m dikte meer dan 12,5 mm	6.302	2.288	70	37
gezaagd naaldhout dikte meer dan 5 mm	1.876.354	658.866	54.752	22.891
houten dwarsliggers geïnjecteerd en geïmpregneerd	37.600	6.347	1.198	357
andere houten dwarsliggers	49.717	22.491	2.535	1.363

1) in stères

XV In- en uitvoer van hout in 1983

omschrijving sortiment	invoer		uitvoer	
	m ³	fl 1000	m ³	fl 1000
palen van naaldhout (lengte 6 t/m 18 meter) (geïnjecteerd of geïmpregneerd)	-	-	127	79
onbewerkt okoeméhout	18.620	8.454	20	11
onbewerkt limbahout	121	75	-	-
onbewerkt obéchéhout	5.307	2.054	118	36
onbewerkt sipohout	2.881	2.050	279	157
onbewerkt makoréhout	416	274	2	1
onbewerkt azobéhout	74.224	27.141	19.635	331
ander onbewerkt tropisch loofhout	17.430	11.113	5.848	3.330
tropisch loofhout vierkant behakt of bezaagd	13.238	8.957	2.752	1.985
gezaagd limbahout dikte meer dan 5 mm	452	307	68	72
gezaagd sipohout dikte meer dan 5 mm	1.377	1.399	554	576
gezaagd merantihout dikte meer dan 5 mm	422.157	362.272	85.008	84.093
gezaagd azobéhout dikte meer dan 5 mm	23.467	15.466	5.796	5.432
ander gezaagd tropisch loofhout dikte meer dan 5 mm	182.390	147.626	28.292	27.992
tropisch loofhout in platen dikte 1 mm of minder	2.843	7.713	4.773	10.770
tropisch loofhout in platen dikte meer dan 1 mm	15.230	14.694	194	383
ander hout in platen dikte 1 mm of minder	6.017	20.047	2.349	9.886
ander hout in platen dikte meer dan 1 mm	26.927	17.521	1.018	912
onbewerkt zaaghout en hout om te worden gesneden of geschild van eik	22.818	6.090	1.347	799
onbewerkt zaaghout en hout om te worden gesneden of geschild van beuk	33.033	5.140	194	33
onbewerkt zaaghout en hout om te worden gesneden of geschild van populier	39.853	3.647	7.819	718
onbewerkt zaaghout en hout om te worden gesneden of geschild van noten	13	31	53	33
gezaagd eikehout dikte meer dan 5 mm	104.189	113.742	19.815	24.814
gezaagd beukehout dikte meer dan 5 mm	31.407	11.627	4.814	2.063
gezaagd populierehout dikte meer dan 5 mm	5.429	1.863	1.010	307
gezaagd notehout dikte meer dan 5 mm	170	167	81	149
ander gezaagd hout dikte meer dan 5 mm	15.073	15.312	12.446	15.771
onbewerkt pulphout van naaldhout 1)	165.148	10.831	207.510	10.576
onbewerkt zaaghout en hout van naaldhout bestemd om te worden gesneden of geschild	21.410	2.312	4.756	410
mijnhout van onbewerkt naaldhout	982	119	14.636	1.608
onbewerkte palen van naaldhout voor bovenleidingen van telefoon, telegraaf of electriciteit	209	44	-	-
onbewerkte heipalen van naaldhout	26.076	3.135	1.279	90
onbewerkt naaldhout voor andere doeleinden	73.232	9.557	29.778	2.537
naaldhout vierkant behakt of bezaagd	5.044	2.037	480	264
ander hout, vierkant behakt of bezaagd	2.522	1.858	826	1.008
gezaagd naaldhout lengte t/m 1.25 m. dikte meer dan 12,5 mm	5.631	2.028	24	32
gezaagd naaldhout dikte meer dan 5 mm	1.898.163	701.460	62.391	26.318
houten dwarsliggers geïnjecteerd en geïmpregneerd	37.600	6.347	1.198	357
andere houten dwarsliggers	49.717	22.491	2.535	1.363

1) in stères

XVI Financieel overzicht

Jaarrekening		1982	1983
Baten			
	Heffingen	882.453,57	866.791,03
	Diensten aan derden	31.440,00	38.545,00
	Overige baten	95.354,47	72.577,63
	Totaal baten	<u>1.009.230,04</u>	<u>977.913,66</u>
Lasten			
I	Vergaderkosten en vergoeding voorzitter	86.167,50	90.268,75
II	Personeelsuitgaven en reis- en verblijfskosten	621.138,20	621.637,25
III	Huisvestings- en bureaunkosten	156.798,25	131.926,33
IV	Diensten door derden	13.834,00	19.074,73
V	Subsidies en bijdragen:		
	Boomfeestdag	2.200,00	2.200,00
	Stichting Recreatie	25,00	25,00
	S.E.R.	3.111,00	3.127,50
	Perscentrum Nieuwspoor	100,00	100,00
	Stichting Bos en Hout	25.000,00	25.000,00
	Landbouw-Economisch Instituut	15.000,00	15.000,00
	Nederlands Bosbouw Tijdschrift	1.000,00	1.000,00
	Stichting Landelijk Orgaan voor het Leerling- wezen in de Bosbouw	100,00	100,00
	Floriade	25.000,00	--,--
	Instituut voor Natuurbeschermingseducatie	100,00	100,00
	De Landeigenaar	1.000,00	1.000,00
	Stichting B.O.S.	--,--	2.500,00
VI	Bijdragen aan bijzondere diensten;		
	1. Bosbrandweer	12.830,00	13.280,00
	2. Subsidieregeling Leerlingwezen in de Bosbouw	12.500,00	12.500,00
	3. Bosbouwveiligheid	22.950,00	15.185,00
	4. Zaadcomité	11.815,00	13.070,00
	5. Sociale Aangelegenheden	5.000,00	5.000,00
	6. Bosarbeidswedstrijden	--,--	30.000,00
VII	Onvoorzien	2.935,91	5.327,72
	Totaal Lasten	<u>1.018.604,86</u>	<u>1.007.422,28</u>
	Nadelig saldo	<u>9.374,82</u>	<u>29.508,62</u>

Balans per 31 december

Omschrijving	1983	1982	Omschrijving	1983	1982
AKTIVA			PASSIVA		
Gebouw	1,--	1,--	Diverse schulden en nog te betalen posten	147.210,78	188.697,25
Inventaris	22.800,--	30.400,--	Reserve onderhoud gebouw	8.580,75	1.080,75
Deelneming P.L.M.	p.m.	p.m.	Algemene reserve	1.119.163,96	1.148.672,58
Diverse vorderingen en vooruitbetaalde posten	662.641,08	377.538,98	Saldi diensten:		
Effecten (belegde reserve)	510.544,38	530.509,38	S.T.I.V.O.S.	340.363,53	276.246,57
Geldmiddelen	777.613,35	983.269,41	Bos en Mens	20.515,15	20.057,18
			Toeslag pensioenen	305.826,27	273.778,97
			Sociale aangelegenheden	13.496,47	13.185,47
			Bosarbeidswedstrijden	18.442,90	--,--
	<u>1.973.599,81</u>	<u>1.921.718,77</u>		<u>1.973.599,81</u>	<u>1.921.718,77</u>

XVII Samenstelling bestuur, dagelijks bestuur, secretariaat, hoofdafdeling sociale zaken, commissies en werkgroepen per 31 december 1983

A. BESTUUR

Op 14 mei 1982 eindigde de 14e zittingsperiode van het bestuur van het Bosschap. Krachtens het bepaalde in het Koninklijk Besluit van 4 april 1960 (Nederlandse Staatscourant van 8 april 1960, no 70) bestaat het bestuur uit 14 leden.

De volgende organisaties van ondernemers en werknemers zijn aangewezen tot het benoemen van het achter hun naam vermelde aantal bestuursleden van het bestuur voor de zittingsperiode 15 mei 1982 tot en met 14 mei 1984.

- | | |
|---|---------|
| 1. Organisaties van ondernemers: | |
| Nederlandse Vereniging van Boseigenaren | 6 leden |
| 2. Organisaties van werknemers: | |
| - Voedingsbond C.N.V. | 2 leden |
| - Voedingsbond F.N.V. | 4 leden |
| - de 2 werknemersorganisaties gezamenlijk | 1 lid |

Door de Minister van Landbouw en Visserij werd voor de door het Rijk gedreven bosbouwondernemingen de heer Ir. J. van de Bos tot bestuurslid benoemd voor de zittingsperiode van 15 mei 1982 tot en met 14 mei 1984. Op 15 december 1983 werd de heer Van den Bos opgevolgd door de heer Ir. E. M. Lammerts van Bueren.

Aan werkgeverszijde trad de heer H. A. J. Roels als lid van het bestuur terug. Hij werd opgevolgd door de heer Mr. K. A. M. Buijs. Aan werknemerszijde trad de heer H. Kikkert, die vanaf de oprichting van het Bosschap in 1954 deel had uitgemaakt van zowel het bestuur als het dagelijks bestuur als lid van beide colleges terug.

In zijn plaats werd benoemd de heer M. D. den Hollander die als plaatsvervangend lid van het bestuur werd opgevolgd door de heer D. van Zuilen.

Per 1 november 1983 trad de heer P. M. Kenter als lid van het dagelijks bestuur en het bestuur terug. Hij werd in beide colleges opgevolgd door de heer A. J. G. Meijer.

De Voedingsbond C.N.V. - sedert 1 januari 1983 de Industrie- en Voedingsbond C.N.V. geheten - benoemde voor de zittingsperiode 1982-1984 drie bestuursleden. Dientengevolge traden mevrouw Drs. M. J. J. S. Vaartjes-van Dijk en de heer S. Kloosterman als lid respectievelijk plaatsvervangend lid tot het bestuur toe als opvolgers van respectievelijk de heren Tj. Roersma en M. Berkhout.

Het bestuur benoemde voor de zittingsperiode van 15 mei 1982 tot en met 14 mei 1984 Jhr. Mr. D. A. W. van Tets van Goudriaan tot voorzitter.

Na het terugtreden van de heer van Tets van Goudriaan op 1 oktober 1982 benoemde het bestuur de heer H. A. J. Roels voor de resterende duur van de zittingsperiode van 1 oktober 1982 tot en met 14 mei 1984 tot voorzitter van het Bosschap.

De heren H. D. Ligtenberg en Mr. B. van Vloten werden benoemd tot plaatsvervangend voorzitter.

Op 31 december 1983 was het bestuur van het Bosschap als volgt samengesteld:

voorzitter:

H. A. J. Roels

plaatsvervangende voorzitters:

H. D. Ligtenberg

Mr. B. van Vloten

leden:

F. Bom

Ing. G. Bruggink

Mr. K. A. M. Buijs

Ir. P. Gerbranda

Ir. E. P. L. Hessels

M. D. den Hollander

J. Hubbers

Ir. E. M. Lammerts van Bueren

H. D. Ligtenberg

Mr. W. J. P. van Notten

J. Veldhuis

Mevr. Drs. M. J. J. S. Vaartjes-van Dijk

Mr. B. van Vloten

plaatsvervangende leden:

G. D. Koster

Ing. L. C. Smit

E. Ph. Veen

R. F. de Fremery

Ir. C. J. Stefels

D. van Zuilen

H. Molenkamp

Ir. A. W. H. van Weelderen

A. Belder

Ing. P. H. A. Steinmetz

T. Scheepstra

S. Kloosterman

Jhr. Mr. L. H. J. M. van Asch van Wijck

secretaris : Drs. G. J. den Hartog

adj.secretaris: Drs. H. D. Schouten

adj.secretaris: Mr. Ir. P. A. J. Schimmel

B. DAGELIJKS BESTUUR

voorzitter:

H. A. J. Roels

plaatsvervangende voorzitters:

H. D. Ligtenberg

Mr. B. van Vloten

leden

Ir. P. Gerbranda

M. D. den Hollander

Ir. E. M. Lammerts van Bueren

H. D. Ligtenberg

A. J. G. Meijer

Mr. B. van Vloten

plaatsvervangende leden

Ing. G. Bruggink

F. Bom

Ir. A. W. H. van Weelderen

J. Hubbers

J. Veldhuis

Mr. W. J. P. van Notten

secretaris : Drs. G. J. den Hartog

C. SECRETARIAAT

Drs. G. J. den Hartog, secretaris

Drs. H. D. Schouten, adjunct-secretaris

Mr. Ir. P. A. J. Schimmel, adjunct-secretaris

Mevrouw A. Rauws-van der Klis, secretaresse

J. Th. M. M. van Bergen, comptabele

Mejuffrouw Th. J. Lodde, administratief medewerkster

Mejuffrouw M. I. M. Eversteijn, typiste

M. B. J. Roels, medewerker archiefwerkzaamheden, post en reproductie

D. HOOFDAFDELING SOCIALE ZAKEN

voorzitter:

H. A. J. Roels

leden:

F. Bom

M. M. B. Hoekstra

P. M. Kenter

H. D. Ligtenberg

Ing. P. H. A. Steinmetz

A. M. Wiezer

plaatsvervangende leden

M. D. den Hollander

Ir. L. J. Volmuller

H. Molenkamp

Tj. Roersma

R. F. de Fremery

Ir. C. J. Stefels

secretaris : Drs. H. Schouten

E. COMMISSIE RENTABILITEIT EN KOSTEN/BATEN BOSBOUW

voorzitter:

Ir. H. A. van der Meiden

leden:

Ir. B. van Boven

Mevrouw Ing. E. M. van Brero

Ir. C. P. van Goor

Ir. J. L. van der Jagt

Prof. Ir. A. van Maaren

Prof. Dr. Ir. J. F. van Riemsdijk

Drs. B. Rijneveld

Ir. J. Sipkens

Ir. L. H. G. Slangen

Ir. J. L. Volmuller

secretaris : Drs. H. D. Schouten

F. BELASTINGCOMMISSIE

voorzitter:

Jhr. Mr. L. H. N. F. M. Bosch Ridder
van Rosenthal

leden:

Prof. Mr. Ch. P. A. Geppaart

Ir. P. Gerbranda

Mr. M. van der Heijde (adviseur)

Ir. J. L. van der Jagt

Mr. Ing. J. A. Jansens van Gellicum

Mr. A. C. Nysingh

Ing. P. H. A. Steinmetz

A. Zeissink

secretaris : Drs. G. J. den Hartog

adj.secretaris: Drs. H. D. Schouten

adj.secretaris: Mr. Ir. P. A. J. Schimmel

G. COMMISSIE BOSBRANDWEER

voorzitter:

H. A. J. Roels

leden:

Ir. G. Bikker

Jhr. Mr. O. R. van den Bosch

Chr. H. J. Brauers

R. Huisman

Mr. J. W. Kok

H. Maas

W. Meere

Jhr. Ir. J. E. M. van Nispen tot Pannerden

vacature

H. J. Willemsen

secretaris : Drs. H. D. Schouten

H. COMMISSIE AD HOC HERZIENING BOSWET

voorzitter:

vacature

leden:

Jhr. Mr. L. H. N. F. M. Bosch Ridder van Rosenthal

Prof. Mr. P. de Haan

Ir. E. P. L. Hessels

vacature

Ir. A. A. C. van Leeuwen

Prof. Ir. A. van Maaren

Ing. L. C. Smit

Ing. P. H. A. Steinmetz

secretaris : Drs. G. J. den Hartog

adj.secretaris: Drs. H. D. Schouten

I. COMMISSIE VOORLICHTING BOSBRANDPREVENTIE

voorzitter:

J. Kuiper

leden:

H. L. A. Seegers

J. R. Sinke

Th. G. M. Speet

secretaris : Drs. H. D. Schouten

J. COMMISSIE SCHADELIJKE DIEREN

voorzitter:

Drs. G. J. den Hartog

leden:

F. G. van Dijck
Ir. P. Grijpma
Ir. E. M. Lammerts van Bueren
G. van Rossem
Mr. W. C. M. Setton

secretaris : Drs. H. D. Schouten

K. WERKGROEP PEILING ONTWIKKELINGSFASE SCHADELIJKE BOS-
INSECTEN

leden:

A. Ballast
Ir. L. J. Heldens
W. Schuring

secretaris : Drs. H. D. Schouten

L. COMMISSIE RUIMTELIJKE ORDENING

voorzitter:

H. A. J. Roels

leden:

Jhr. Ir. W. H. J. de Beaufort
Drs. D. H. Franssens
R. F. de Fremery
Prof. Mr. P. de Haan
Mr. J. A. Jansens van Gellicum
Jhr. V. G. F. Repelaer
J. R. Sinke

secretaris : Drs. G. J. den Hartog
adj.secretaris: Mr. Ir. P. A. J. Schimmel

M. COMMISSIE BOSBOUWVEILIGHEID

voorzitter:

Ir. P. de Putter

leden:

W. van Cuyk
J. Derkx
P. M. Kenter
Ing. J. L. P. M. Knaapen
vacature
Ir. N. A. Leek
Ir. E. van Ree
A. J. M. Stikvoort
Ir. J. L. Volmuller

secretaris : Drs. H. D. Schouten

63

Ir. H. A. van der Meiden

Ir. J. Sipkens

secretaris : Drs. G. J. den Hartog

adj.secretaris: Drs. H. D. Schouten

R. WERKGROEP INDELEN EN METEN VAN INLANDS RONDHOUT

voorzitter:

Drs. G. J. den Hartog

leden:

Ir. P. J. Faber

Ir. L. J. Helden

R. A. M. van Hoesel

Ing. F. J. Somsen

G. J. Welles

secretaris : Drs. H. D. Schouten

S. COMMISSIE FAUNABEHEER

voorzitter:

Mr. R. F. C. Baron Bentinck van
Schoonheeten

leden

Ir. J. van den Bos

Dr. L. J. van Haaften

J. Hubbers

vacature

Dr. Ir. J. F. van Oosten Slingeland

secretaris : Drs. G. J. den Hartog

XVIII Vertegenwoordiging in andere instellingen

Op 31 december 1983 was het Bosschap vertegenwoordigd in de navolgende instellingen:

1. Nederlandse Nationale Populieren Commissie:
Ir. A. A. C. van Leeuwen
2. Raad van Advies voor de Ruimtelijke Ordening:
H. A. J. Roels
3. Provinciale Overijsselse Stichting van de Bosbrandbestrijding:
R. C. Hudig
4. Stichting Recreatie:
Drs. G. J. den Hartog
5. Commissie Beheer Landbouwgronden:
Drs. G. J. den Hartog
6. Vereniging "De Utrechtse Heuvelrug":
Drs. G. J. den Hartog
7. Jachtraad:
Jhr. Mr. D. A. W. Tets van Goudriaan
8. Landelijk Comité Nationale Boomfeestdag:
Drs. G. J. den Hartog
9. Bestrijdingsmiddelencommissie:
R. F. de Fremery, lid - Drs. G. J. den Hartog, plv. lid
10. Stichting Bosbrandbestrijding in de Provincie Limburg:
Drs. H. D. Schouten
11. Begeleidingscommissie Bosbouw-Economisch Onderzoek L.E.I.:
R. F. de Fremery, Drs. G. J. den Hartog
12. Werkgroep Hout-economie van de Economische en Sociale Raad van Advies van de Benelux Economische Unie:
Drs. G. J. den Hartog
13. Bosbouwvoorlichtingsraad:
H. A. J. Roels, lid - Drs. G. J. den Hartog, adviserend lid
14. Stuurgroep particuliere N.S.W. landgoederen:
Drs. G. J. den Hartog, adviserend lid
15. Begeleidingscommissie Proefgebied Nationaal Landschap Veluwe:
Drs. G. J. den Hartog, adviserend lid
16. Commissie Planologie van het Landbouwschap:
Drs. G. J. den Hartog
17. Nationale Raad voor het Landbouwkundig Onderzoek Afdeling I:
Ir. P. Gerbranda
Programma adviescommissie bossen:
Drs. G. J. den Hartog
Programma adviescommissie landschap:
R. F. de Fremery
18. Overleg Afstemming Maatregelen Natuur en Landschapsbeheer O.A.M.N.:
Ir. P. Gerbranda, lid - M. D. den Hollander, plv. lid
H. D. Ligtenberg, lid - Drs. H. D. Schouten, plv. lid
19. Stichting Bos en Hout:
M. D. den Hollander, Ir. A. A. C. van Leeuwen
20. Commissie Grondwaterbeheer:
Ir. P. Gerbranda, lid - Drs. G. J. den Hartog, plv. lid

- 21. Schadecommissie Waterwinning Oost-Gelderland:
Ing. H. W. Emmer, Drs. G. J. den Hartog
- 22. Overlegorgaan besturen Praktijkscholen:
Drs. H. D. Schouten
- 23. Commissie Landbouwveiligheid van het Landbouwschap:
Drs. H. D. Schouten

bijlagen

Bijlage 1

NEDERLANDSE STAATSCOURANT MAANDAG 11 OKTOBER 1982—Nr. 195
LANDBOUW EN VISSERIJ

Beschikking vrijstelling meldings- en herplantplicht

5 oktober 1982/Nr. J 4709
Directie Juridische en Bedrijfs-
organisatorische Zaken

De Minister van Landbouw en Visserij,

Gelet op artikel 6, eerste lid, van de Boswet (Stb. 1961, 256);

Gehoord het Boschap, de Bosbouwvoorlichtingsraad en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten;

Besluit:

Artikel 1

Deze beschikking verstaat onder: "wet": Boswet (Stb. 1961, 256);
"directeur": Algemeen directeur van het Staatsbosbeheer.

Artikel 2

Voor bos dat na inwerkingtreding van deze beschikking is aangelegd, wordt vrijstelling van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 2 en 3 van de wet verleend indien:

- het bos niet ter voldoening aan de verplichting tot herbepanting als bedoeld in artikel 3 van de wet is aangelegd;
- voldaan is aan het bepaalde in de artikelen 3, eerste lid, en 4 van deze beschikking.

Artikel 3

1. Voordat tot aanleg van het bos wordt overgegaan, dient het tijdstip en de plaats van aanleg middels een formulier te worden aangemeld bij de directeur en dient de mededeling als bedoeld in het derde lid te zijn ontvangen.
2. De directeur stelt het model-formulier voor de aanmelding vast. Het model-formulier voorziet onder meer in een kadastrale omschrijving van de percelen waar tot aanleg van het bos wordt overgegaan.
3. Binnen een termijn van twee maanden na ontvangst van het formulier doet de directeur mededeling omtrent de vrijstelling.

Artikel 4

Het bos dient binnen een periode van 25 jaar na het op het formulier vermelde tijdstip van aanleg in zijn geheel te zijn geveld.

Artikel 5

De directeur bericht het Bosschap en de gemeente, waarin de te bebossen grond gelegen is, omtrent de vrijstelling.

Artikel 6

Bos dat valt onder de vrijstelling als omschreven in deze beschikking wordt niet betrokken bij de bepaling of een gevelde houtopstand deel uitmaakt van een boskern als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onder d, van het besluit, houdende regelen ten aanzien van de verplichting tot herbeplanting, bedoeld in artikel 3 van de Boswet (Stb. 1962, 220).

Artikel 7

1. Deze beschikking kan worden aangehaald als: Beschikking vrijstelling meldings- en herplantplicht.
2. Zij treedt in werking met ingang van de dag van haar bekendmaking in de Nederlandse Staatscourant.

's-Gravenhage, 5 oktober 1982.

De Minister van Landbouw en Visserij,

J. de Koning.

Toelichting

Artikel 6, eerste lid van de Boswet geeft de Minister van Landbouw en Visserij de mogelijkheid voor groepen van gevallen vrijstelling te verlenen van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 2 (meldingsplicht) en 3 (herplantplicht) van deze wet. De op grond hiervan gegeven beschikking stelt hieromtrent regelen. De vrijstelling zal gelden voor nieuw aan te leggen beplantingen, die binnen een periode van 25 jaar na het gemelde tijdstip van aanleg in zijn geheel zijn geveld. Met deze beschikking wordt de bevordering van de grondstoffenvoorziening en de uitbreiding van de houtproductie beoogd.

Omtrent het ontwerp is advies gevraagd bij het Bosschap, de Bosbouwvoorlichtingsraad en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. De Nederlandse Vereniging van Boseigenaren heeft uit eigen beweging gereageerd. In de ontvangen adviezen is positief op het ontwerp gereageerd. Naast een aantal opmerkingen van meer technische en procedurele aard is aangedrongen op een eenvoudige regeling (artikel 3), op het voorkomen dat de bossen die zijn vrijgesteld bij de compensatieregeling in beschouwing worden genomen (artikel 6) en op een goede afstemming met de ruimtelijke ordening. Wat dit laatste punt aangaat moet worden gesteld dat een vrijstelling op grond van deze beschikking de werking van de Wet op de Ruimtelijke Ordening onverlet laat. Degene, die bossen als omschreven in de onderhavige beschikking wil aanleggen, zal dienen na te gaan of aan de planologische voorschriften van de gemeente wordt voldaan.

De vrijstelling geldt niet met betrekking tot beplantingen die zijn of worden aangelegd ter voldoening aan een bestaande herplantplicht (artikel 2). De beschikking is in beginsel van toepassing op alle boomsoorten. Wordt niet binnen de periode van 25 jaar geveld, dan vallen de beplantingen onder de werking van de Boswet (artikel 4).

Van de mededeling van de directeur omtrent de vrijstelling (artikel 3, derde lid) zal op grond van artikel 8 van de Boswet beroep open staan bij het College voor het bedrijfsleven.

Wijziging beschikking bosbijdragen

5 oktober 1982/Nr. J 4733

Directie Juridische en Bedrijfsorganisatorische Zaken

De Minister van Landbouw en Visserij,

Besluit:

Artikel I

In de Beschikking bosbijdragen (Stcrt. 1976, 182)* wordt aan het slot van artikel 3, zesde lid, het leesteken punt vervangen door het leesteken punt-komma. Toegevoegd wordt:
f. houtopstanden die vallen onder de vrijstelling als omschreven in de Beschikking vrijstelling meldings- en herplantplicht.

Artikel II

Deze beschikking treedt in werking met ingang van de dag van haar bekendmaking in de Nederlandse Staatscourant.

's-Gravenhage, 5 oktober 1982.

De Minister van Landbouw en Visserij,

J. de Koning.

* Laatstelijk gewijzigd bij beschikking van 19 januari 1978, nr. J. 129 (Stcrt. 16).

Toelichting

Het beheer van bossen, aangelegd op grond van de Beschikking vrijstelling meldings- en herplantplicht komt ingevolge de onderhavige beschikking niet voor een bijdrage in aanmerking.

Indien deze bossen ouder dan 25 jaar zijn, vallen zij onder de werking van de Boswet, reden waarom alsdan wel bijdragen in het beheer mogelijk zijn.

Samenvatting van de voordracht van prof. ir. A. van Maaren ter gelegenheid van het afscheid van de heer Jhr. Mr. D. A. W. van Tets van Goudriaan als voorzitter van het Boschap.

Ter gelegenheid van het afscheid van Jhr. Mr. D. A. W. van Tets van Goudriaan als voorzitter van het Boschap werd in een voordracht door prof. ir. A. van Maaren de aandacht gevestigd op de situatie van het bos en de bosontwikkeling in Nederland en het terzake van de bosbouw gevoerde en in de nabije toekomst te voeren beleid.

Het huidige bos in Nederland is grotendeels aangelegd sinds 1850. De bosontwikkeling verloopt volgens natuurlijke processen en het bos verandert daarmee in de loop van de tijd. De behoefte aan bos wordt grotendeels bepaald door de mens, die echter tevens de natuurlijke processen beïnvloedt. Het bos kan in ons land zowel naar omvang als naar kwaliteit lang niet aan alle wensen voldoen. Bos is voor een belangrijk deel "natuur", maar moet tevens dienen voor openluchtrecreatie en de levering van grondstoffen, vooral hout.

In het bosbedrijf wordt getracht zodanige maatregelen in het bos te treffen dat zoveel mogelijk aan de behoeften in de samenleving wordt tegemoet gekomen, de zgn. bosbouw. Het produkt hout kan ten gelde gemaakt worden via de vrije markt. Voor de overige produkten en diensten geldt dit nauwelijks. Het verschijnsel doet zich voor, dat de samenleving wat al te gemakkelijk haar wensen afwentelt op het bosbedrijf, dat echter de lasten daarvan niet kan dragen. Op deze wijze is er in de bosbouw een spanningsveld ontstaan tussen het bos als levensgemeenschap (ecologie) en de wensen in de samenleving (vooral socio-economie).

Een globale beschouwing van dit spanningsveld mondt uit in enkele aandachtspunten, die van belang zijn voor het te voeren bosbeleid:

- Het bos is een levensgemeenschap van allerlei organismen, met name boomsoorten. Het kan aan diverse behoeften van de samenleving tegemoet komen. Deze eigenschap wordt gewild aangedaan, indien "speciale" bossen voor natuur, recreatie of grondstofvoorziening worden geclaimd. Het natuurbeschermingsbeleid zal zich t.a.v. bos meer moeten ontwikkelen als facet-beleid en minder bezig moeten zijn met "afwentelen" door de aanwijzing van Nationale Parken, natuurmonumenten e.d. (sector-beleid). Evenzo moet het te ontwikkelen houtproduktie-beleid "afwenteling" vermijden door rekening te houden met belangen van natuur, landschap, e.d.
- Op grond van verricht onderzoek zou het bosbeleid zich moeten richten op verbetering van de bedrijfsresultaten. De natuurlijke processen, die de bosontwikkeling dragen, moeten van deze verbetering een belangrijk onderdeel uitmaken.
- Veel vrije tijd wordt besteed aan werk in het bos. Mede gezien de behoefte aan werkgelegenheid mag echter vrijetijdsbesteding de economie van het bosbedrijf niet aantasten.
- Het overlaten van beslissingen inzake het bos en de bosbouw aan lagere overheden en zelfs de bosbedrijven (decentralisatie) is verantwoord. Het onderwerp is echter zo complex dat de rijksoverheid gehouden is een kaderscheppend beleid te formuleren en uit te voeren. Hieraan kunnen anderen de criteria voor hun beslissingen ontlelen.
- Het overdragen van staatsbosbezittingen aan particulieren (privatisering) is toe te juichen maar alleen verantwoord voor bossen, waarvoor weinig bijzondere wensen uit de samenleving gelden. Het moet bovendien gepaard gaan met een zodanig overheidsbeleid inzake particuliere bosbedrijven, dat deze niet langer genoodzaakt worden hun bos aan de staat of een gesubsidieerde instelling te verkopen.

- De betrekkingen tussen de bosbouw en het publiek (public relations) zijn slecht of niet ontwikkeld. Bosbouw en bosbeleid zijn complexe vraagstukken. De boodschap zal zodanig overgebracht moeten worden, dat de samenleving meer dan voorheen bewust bereid gevonden wordt om de lusten en de lasten van ecologisch en economisch gezond bos gezamenlijk te dragen.

Het Bosschap heeft reeds meer dan 25 jaar bijgedragen tot de ontwikkeling van het bosbeleid en vele maatregelen zelf uitgevoerd. De samenwerking tussen werkgevers en werknemers is zeer vruchtbaar gebleken.

Bijlage 3

Verbruik van hout en houtproducten in de jaren 1979 tot en met 1983 en geschat verbruik in de jaren 1984 en 1985 in Europa, de Sovjet-Unie, de V.S. en Canada in miljoen m³.

Product en Regio	Werkelijk					Schattingen van het E.C.E. Timber Committee	
	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
Gezaagd Naaldhout							
.Europa *	79,9	79,9	74,6	72,9	75,8	74,8	73,8
.U.S.S.R.	79,9	79,2	79,2	78,3	77,5	76,3	77,2
.U.S.A. + Canada	105,0	89,6	83,2	78,6	97,5	101,2	96,5
Gezaagd Loofhout							
.Europa *	23,5	22,5	21,0	20,9	21,8	21,5	21,9
.U.S.S.R.	12,5	12,3	12,3	12,2	--	--	--
.U.S.A. + Canada	19,0	18,9	17,4	12,9	15,1	16,7	17,0
Spaanderplaat							
.Europa *	24,2	24,3	23,7	23,2	22,6	22,7	23,0
.U.S.S.R.	4,4	4,8	5,0	5,3	5,9	6,5	6,8
.U.S.A. + Canada	8,4	7,4	7,3	6,2	7,7	8,7	8,0
Vezelplaat							
.Europa *	4,4	4,6	4,3	4,1	4,5	4,5	4,6
.U.S.S.R.	2,7	2,7	2,8	2,7	--	--	--
.U.S.A. + Canada	8,2	5,8	5,6	5,1	5,8	7,2	5,5
Triplex							
.Europa *	5,8	5,2	5,3	4,9	4,9	4,9	4,9
.U.S.S.R.	1,7	1,8	1,8	1,7	2,0	2,0	2,0
.U.S.A. + Canada	20,8	17,5	19,0	15,3	19,7	20,9	20,3
Pulphout							
.Europa *	165,7	165,4	163,1	156,4	157,6	166,9	171,0
.U.S.S.R.	--	--	--	--	--	--	--
.U.S.A. + Canada	301,1	304,4	304,1	281,7	308,7	--	--
.U.S.A.	223,7	223,5	226,4	182,2	191,8	201,1	206,2

* excl. U.S.S.R.

Inhoud

	Blz.
I Inleiding	3
II Verordeningen	4
III Registratie.....	4
IV Afscheid Jhr. Mr. D. A. W. van Tets van Goudriaan	4
V Bosbouwbeleid	
5.1 Overleg met de Minister van Landbouw en Visserij over bosbouwbeleidsaangelegenheden	5
5.2 Mondeling overleg tussen de Vaste Commissie voor Landbouw en Visserij uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal en de Minister van Landbouw en Visserij over de bosbouw	6
5.3 De opschorting van de mogelijkheid tot indiening van aanvragen ter verkrijging van bijdragen voor herbepplanting, bebossing en bosontsluiting	9
5.4 De integratie van enige bosbijdrageregelingen	11
5.5 Opschorting natuurbijdrageregeling	12
5.6 Vrijstelling meldings- en herplantplicht Boswet en wijziging registratieregels Bosschap	13
5.7 Brief aan de Kabinetsformateur	14
5.8 Decentralisatie plan rijksoverheid	16
5.9 Beleidsverantwoordelijkheid op rijksniveau voor natuur- en landschapsbehoud	16
VI Economische aangelegenheden	
6.1 Bosbouw-economisch onderzoek.....	17
6.2 Bedrijfsuitkomsten in de particuliere bosbouw	18
6.3 De houtmarkt	18
6.4 De rentabiliteit van de teelt van enige voor de Nederlandse bosbouw belangrijke boomsoorten	24
VII Sociale aangelegenheden	
7.1 De c.a.o. particuliere bosbouw 1982-1983	25
7.2 De c.a.o. particuliere bosbouw 1983-1985	27
7.3 Werkgelegenheidsverruimende Maatregel.....	27
	75

	7.4 Vrijwilligerswerk in bossen en natuurterreinen	29
	7.5 Advies Stuurgroep Natuurschoonwetlandgoederen met betrekking tot de arbeidsbehoefte op natuurschoonwetlandgoederen	29
	7.6 Werkgelegenheidsgelden ten behoeve van de bosbouw	30
	7.7 Onderzoek naar de kwantitatieve en kwalitatieve ontwikkeling van het personeelsbestand in de groene sector	31
	7.8 Veiligheid in de bosbouw	33
	7.9 Nationale bosarbeidswedstrijd	33
	7.10 Regeling Subsidie Scholing Leerlingwezen in de Bosbouw	33
VIII	Fiscale Aangelegenheden	
	8.1 De behandeling van landgoederen in de sfeer van de vermogensbelasting en het successierecht	34
	8.2 Rapport Commissie herziening belastinggebied provincies en gemeenten	35
IX	Grondzaken en Ruimtelijke Ordening	
	9.1 De Nota Landelijke Gebieden	37
	9.2 De aanwijzing van de Mispelendse en Neterselse Heide tot beschermd natuurmonument in de zin van de Natuurbeschermingswet	39
	9.3 Toezicht in de bossen	41
	9.4 Ontwerp recreatie basisplan Utrechtse Heuvelrug en Valleigebied	42
	9.5 Structuurschema Buisleidingen	44
	9.6 Bosaanleg in Zuidelijk Flevoland	44
	9.7 Deregulering	46
	9.8 Milieu-effect-rapportage	46
X	Maatregelen ter bescherming van bossen tegen luchtverontreiniging	47
XI	Zaadcomité	49
XII	Boomfeestdag	50
XIII	Inzending Bos en Hout op Floriade 1982	50
XIV	Bosbrandweer	
	14.1 Algemeen	51
	14.2 Voorlichting en propaganda	52
XV	In- en uitvoer van hout in 1982	54
	In- en uitvoer van hout in 1983	55

XVI	Financieel overzicht	56
XVII	Samenstelling bestuur, dagelijks bestuur, secretariaat, hoofdafdeling sociale zaken, commissies en werkgroepen per 31 december 1983.....	58
XVIII	Vertegenwoordiging in andere instellingen	65
BIJLAGEN		
Bijlage 1	Beschikking vrijstelling meldings en herplantplicht	68
Bijlage 2	Samenvatting van de voordracht van prof. ir. A. van Maaren ter gelegenheid van het afscheid van de heer Jhr. Mr. D. A. W. van Tets van Goudriaan als voorzitter van het Bosschap.....	71
Bijlage 3	Verbruik van hout en houtprodukten in de jaren 1979 tot en met 1983 en geschat verbruik in de jaren 1984 en 1985 in Europa, de Sovjet-Unie, de V.S. en Canada.....	73